

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Jurica Brala

KORIŠTENJE RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA U POSLOVNOM ODLUČIVANJU PODUZEĆA PLINACRO d. o. o.

Završni rad

Gospić, 2015.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Poslovni odjel

Stručni studij Ekonomika poduzetništva

**KORIŠTENJE RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA U
POSLOVNOM ODLUČIVANJU PODUZEĆA PLINACRO d. o. o.**

Završni rad

MENTOR

Ivana Arbanas, dipl. oec.

STUDENT

Jurica Brala

MBS: 2962000295/09

Gospić, rujan 2015.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Poslovni odjel

Gospić, 15. srpnja 2015.

Z A D A T A K

za završni rad

Pristupniku **Jurici Brali**, MBS: 2962000295/09, studentu stručnog studija Ekonomika poduzetništva izdaje se tema završnog rada pod nazivom

KORIŠTENJE RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA U POSLOVNOM ODLUČIVANJU PODUZEĆA PLINACRO d. o. o.

Sadržaj zadatka:

1. UVOD
2. POJAM I KORISNICI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA
3. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I GODIŠNJE POSLOVNO IZVJEŠĆE KAO IZVOR RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA
4. ULOGA RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA U POSLOVNOM ODLUČIVANJU
5. KORIŠTENJE RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA U POSLOVNOM ODLUČIVANJU PODUZEĆA PLINACRO d. o. o.
6. ZAKLJUČAK
LITERATURA

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: Ivana Arbanas, dipl. oec.

zadano: 15. srpnja 2015.,

(potpis)

Pročelnik odjela: mr. sc. Tomislav Župić, viši predavač

predati do: 30. rujna 2015.,

(potpis)

Student: Jurica Brala

primio zadatak: 15. srpnja 2015.,

(potpis)

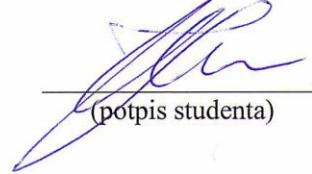
Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom *Korištenje računovodstvenih informacija u poslovnom odlučivanju poduzeća Plinacro d. o. o.* izradio samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora Ivane Arbanas, dipl. oec.

Jurica Braća

(potpis studenta)

Sažetak

U završnom radu objašnjen je pojam računovodstvenih informacija i način na koji se one prezentiraju krajnjim korisnicima. Također, istaknuta je važnost računovodstvenih informacija pri donošenju poslovnih odluka povezanih s poslovanjem poduzeća u budućnosti. Navedene su karakteristike i obrazložene specifičnosti poslovnog odlučivanja te prikazan proces donošenja poslovnih odluka. Odlučivanje je proces koji zahtijeva određene vještine, a za donošenje poslovnih odluka posebno je važno imati sposobnost prepoznavanja situacije u kojoj se poduzeće nalazi, i iskorištavanja računovodstvenih informacija za opstanak poduzeća te planiranje i razvoj poslovanja. Za prezentiranje računovodstvenih informacija u određenom razdoblju poduzeća koriste financijske izvještaje. U radu je većina tih izvještaja obrađena u teorijskom smislu, a prikazani su i praktični primjeri istih. Kroz financijske izvještaje i ostale računovodstvene informacije, dostupne i prezentirane u javno objavljenim poslovnim informacijama, analizirano je poslovanje i korištenje računovodstvenih informacija u poslovnom odlučivanju poduzeća Plinacro d. o. o. U vrijeme kada je gospodarski sustav poljuljan i nepredvidiv, analiza financijskih izvještaja i korištenje ostalih adekvatnih, pouzdanih i pravodobnih računovodstvenih informacija treba biti osnovni i svakodnevno korišteni poslovni alat pri donošenju poslovnih odluka.

Ključne riječi: računovodstvene informacije, poslovno odlučivanje, poslovni proces, financijski izvještaji, Plinacro d. o. o.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Problem i predmet završnog rada	1
1.2. Svrha i cilj završnog rada	2
1.3. Struktura završnog rada.....	2
2. POJAM I KORISNICI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA	3
2.1. Osnovna obilježja računovodstvenih informacija	3
2.2. Računovodstveni proces	7
2.3. Korisnici računovodstvenih informacija	8
2.4. Informacije za organe upravljanja	10
2. 4. 1. Informacije za vlasničko upravljanje – skupštinu	10
2. 4. 2. Informacije za poslovno upravljanje – upravni odbor.....	10
2. 4. 3. Informacije za poslovno-rukovodno upravljanje – menadžment	11
3. FINANIJSKI IZVJEŠTAJI I GODIŠNJE IZVJEŠĆE KAO IZVORI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA	14
3.1. Pojam i vrste financijskih izvještaja	14
3.1.1. Bilanca – izvještaj o financijskom položaju	16
3.1.2. Račun dobiti i gubitka.....	17
3.1.3. Izvještaj o novčanom toku.....	18
3.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala tijekom razdoblja.....	18
3.1.5. Bilješke uz financijske izvještaje.....	19
3.2. Godišnje izvješće.....	20
3.3. Godišnji financijski izvještaji i zakonski propisi.....	21
4. POJAM I PROCES POSLOVNOG ODLUČIVANJA	22
4.1. Poslovno odlučivanje.....	22
4.1.1. Karakteristike poslovnog odlučivanja	22
4.1.2. Menadžersko odlučivanje	22
4.2. Proces odlučivanja.....	23
4.3. Stilovi odlučivanja i čimbenici o kojima ovisi stil odlučivanja.....	24
5. KORIŠTENJE RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA U POSLOVNOM ODLUČIVANJU PODUZEĆA PLINACRO d. o. o.....	25
5.1. Osnovni podaci o poduzeću Plinacro d. o. o.	25
5.2. Misija, vizija i ciljevi poduzeća Plinacro d. o. o.	26

5.3. Stanje poduzeća Plinacro d. o. o. u 2014. na temelju godišnjeg izvješća	28
5.3.1. Financijski izvještaji i godišnje izvješće poduzeća Plinacro d. o. o. za 2014. godinu.....	31
5.3.2. Račun dobiti i gubitka.....	31
5.3.3. Bilanca	34
5.3.4. Financijski pokazatelji.....	36
5.3.5. Novčani tok	38
5.3.6. Naplata potraživanja.....	41
6. ZAKLJUČAK.....	42
POPIS KRATICA	45
POPIS TABLICA	46
POPIS SHEMA.....	47

1. UVOD

Trenutačna situacija u svjetskom gospodarstvu primorala je poduzetnike da sve više napora ulažu u financijsko analiziranje stanja unutar poduzeća i analiziranje konkurentskih poduzeća. Pri analiziranju poslovanja poduzeća velik značaj imaju računovodstvene informacije koje daju prikaz stanja i ostvarenih poslovnih rezultata u određenom poduzeću. Da bi se moglo te informacije pravilno protumačiti te ih kasnije iskoristiti za donošenje pravilnih poslovnih odluka treba imati kvalitetan tim stručnjaka, počevši od voditelja odjela pa sve do menadžera i uprave poduzeća. U današnjem gospodarstvu računovodstveno izvještavanje i analiza imaju velik značaj, ali samo njihovo provođenje nije dovoljno. Naime, da bi se napravio iskorak u poslovanju poduzeća potrebni su menadžeri koji će njihove rezultate, tj. računovodstvene informacije iskoristiti za donošenje poslovnih odluka. Ti podaci služe menadžerima i upravi tvrtke da naprave plan poslovanja i donesu važne odluke koje će uz minimalan rizik osigurati kontinuiran rast poslovanja. Može se reći da su računovodstvene informacije neophodna i izvrsna podloga za donošenje poslovnih odluka, pri čemu do izražaja dolazi važnost njihove kvalitete i pravodobnosti, a samim time i važnost i kvaliteta te potreba povezanosti menadžerske i računovodstvene profesije.

1.1. Problem i predmet završnog rada

Iako je suvremeno poslovanje donijelo dosta noviteta koji olakšavaju poslovanje, prije svega informatizaciju poslovanja kojom je pristup informacijama postao vrlo brz i jednostavan, ipak je to povuklo za sobom i drugu problematiku. Naime, kako su informacije u današnjem svijetu lako prenosive i svima dostupne konkurentsku prednost ima ono poduzeće koje te informacije zna najbrže i najbolje iskoristiti za ostvarivanje dobiti. Računovodstvo je doktrina koja zahtijeva znanje i iskustvo i na poslovni svijet ima velik utjecaj. Rad nastoji prikazati kako se trebaju koristiti i kako se koriste računovodstvene informacije u poslovanju renomiranih i uspješnih poduzeća.

1.2. Svrha i cilj završnog rada

Cilj završnog rada je upoznati se s alatima računovodstveno-informacijskog sustava. Najprije će se kroz teorijski dio prikazati i objasniti kako funkcionira računovodstveni sustav, a kasnije će se kroz financijske izvještaje i ostale dostupne i javno objavljene računovodstvene informacije poduzeća Plinacro d. o. o. prikazati koje računovodstvene informacije poduzeće Plinacro d. o. o. koristi u poslovnom odlučivanju.

Svrha završnog rada je prikazati ulogu i važnost korištenja računovodstvenih informacija u svakodnevnom donošenju poslovnih odluka.

1.3. Struktura završnog rada

Završni rad se sastoji od cjelina koje su povezane s ciljem prezentacije određene teme na što jednostavniji način. U uvodnom dijelu opisuje se problem i predmet rada, svrha i cilj te struktura završnog rada. Sam sadržaj rada podijeljen je na pet cjelina kroz koje se sustavno obrađuje naslovna tema rada. Rad je koncipiran tako da se na početku i u središnjem dijelu rada upoznajemo s pojmovima i specifičnostima vezanim za računovodstvene informacije, poslovni proces i donošenje poslovnih odluka, a kasnije je prikazano poslovanje poduzeća Plinacro d. o. o. te je na temelju dostupnih i javno objavljenih računovodstvenih i ostalih financijskih informacija ovog poduzeća prikazano i kako se te informacije prezentiraju krajnjim korisnicima i koje se i za koje potrebe poslovnog odlučivanja koriste pri donošenju poslovnih odluka.

2. POJAM I KORISNICI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA

Računovodstvene informacije su sve one informacije koje su dobivene iz računovodstvenih operacija. Informacije dobivene na taj način su vjerodostojan pokazatelj uspješnosti poslovanja poduzeća. Korisnici računovodstvenih informacija su fizičke i pravne osobe koje te informacije koriste većinom za donošenje određenih poslovnih odluka. Donošenje važnih poslovnih odluka je itekako olakšano ako imamo kvalitetne računovodstvene informacije koje su dobivene iz pouzdanih i točnih podataka.

2.1. Osnovna obilježja računovodstvenih informacija

Računovodstvo je najznačajniji dio ukupnog informacijskog sustava i većina informacija potrebnih u procesu poslovnog odlučivanja nastaje upravo u računovodstvu. Stoga možemo reći da je računovodstvo servis, tj. uslužna funkcija funkciji upravljanja. U teoriji i praksi susreću se različita mišljenja o tome što je računovodstvo, odnosno što sve ono obuhvaća. Računovodstvo se može definirati kao “vještina bilježenja, razvrstavanja, skraćenog prikazivanja i interpretiranja u novčanom obliku izraženih poslovnih događaja koji su bar djelomično financijske naravi i interpretiranje iz toga proizašlih rezultata“ (Žager i dr., 2008: 44, prema: Habek, Tadijančević, Tepšić, 1990: 8).

Neki autori računovodstvo poistovjećuju s knjigovodstvom i smatraju da je razlika samo u etimologiji riječi te da naziv knjigovodstvo potječe od vođenja knjiga, a računovodstvo od vođenja računa, što je u osnovi isto. Pored takvog mišljenja postoji i drugo koje kompleksnije sagledava funkciju računovodstva. Prema tom konceptu knjigovodstvo je dio računovodstva, a računovodstvo predstavlja “zaokruženi sistem evidencije kojom se na poseban način planiraju, evidentiraju, kontroliraju i analiziraju stanja i kretanja sredstava i poslova u privrednim organizacijama i s tim u vezi sastavljaju računovodstvene informacije“. (Žager i dr., 2008: 44, prema: Habek, Tadijančević, Tepšić, 1990: 10)

Računovodstveno planiranje posebna je vrsta evidencije o budućim događajima. Ono što tu evidenciju razlikuje od ostalih planskih evidencija jest novčano izražavanje promjena i stanja i to ne svih, već ponajprije onih koji će poslije biti predmetom knjigovodstvene evidencije. Posebnu važnost imaju različiti predračuni, pretkalkulacije planiranih nabava,

cijene proizvodnje, prodajne cijene i sl. Najznačajniji proizvod procesa planiranja jesu sintetizirani iskazi, kao što su planski ili budžetirani financijski izvještaji. (Žager i dr. 2008)

Tradicionalna struktura računovodstva sastoji se od (Žager i dr. 2008):

- računovodstvenog planiranja
- knjigovodstva,
- računovodstvene kontrole,
- računovodstvene analize i
- računovodstvenog informiranja.

Računovodstveno planiranje posebna je vrsta evidencije o budućim događajima. Ono što tu evidenciju razlikuje od ostalih planskih evidencija jest novčano izražavanje promjena i stanja, i to ne svih, već ponajprije onih koji će poslije biti predmetom knjigovodstvene evidencije. Posebnu važnost imaju različiti predračuni, pretkalkulacije planiranih nabava, cijene proizvodnje, prodajne cijene i sl. Najznačajniji “proizvod“ procesa planiranja jesu sintetizirani iskazi, kao što su planski ili budžetirani financijski izvještaji. Ako su podaci koji se koriste u planskim i budžetskim izvještajima točni i pravovremeni može se napraviti kvalitetan računovodstveni plan koji kasnije može biti jako dobra podloga za donošenje pravilne poslovne odluke.

Knjigovodstvo je najvažniji evidencijski dio računovodstva. Evidencija se provodi u poslovnim knjigama primjenom metode dvojnog knjigovodstva. Predmet te evidencije nisu svi poslovni događaji, već samo oni koji zadovoljavaju određene kriterije:

- da je knjigovodstveni događaj nastao,
- da se može vrijednosno izraziti,
- da mijenja postojeće stanje temeljnih računovodstvenih kategorija,
- da o tome postoji vjerodostojna knjigovodstvena isprava.

Kao što se može vidjeti knjigovodstvena evidencija je bazirana i provodi se na temelju podataka iz prošlosti. Kao što su predračuni proizvodi računovodstvenog planiranja, tako su razni obračuni proizvodi knjigovodstvene evidencije.

Računovodstvena kontrola brine o ispravnosti i pouzdanosti računovodstvenih podataka i informacija proizašlih iz procesa planiranja i samog knjigovodstva. Cilj računovodstvene kontrole je da samo ispravni i pouzdani podaci budu podloga za donošenje kvalitetne poslovne odluke.

Računovodstvena analiza nadovezuje se na prethodne faze računovodstvenog obuhvata. Na temelju provjerenih podataka ona utvrđuje povezanost podataka zabilježenih u knjigovodstvenoj evidenciji i onih koji su postavljeni u planu poslovanja. Posvećuje posebnu pozornost na razliku između predračuna i završnih računa. Svojom analizom nastoji što više umanjiti nesrazmjer i stvoriti kvalitetnu podlogu za postavljanje realnijih planova u budućnosti.

Računovodstveno informiranje objedinjava računovodstveno planiranje, knjigovodstvo, računovodstvenu kontrolu i računovodstvenu analizu. Ono je najvažniji dio ukupnog informacijskog sustava i ima zadatak podatke i informacije prezentirati zainteresiranim korisnicima (internim ili eksternim). Način samog informiranja može biti pismeni ili usmeni. Najvažniji pismeni oblik jesu financijski izvještaji, i to bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjenama vlasničke glavnice, izvještaj o novčanom toku te bilješke uz te izvještaje. Pored tih sintetiziranih oblika, za potrebe upravljanja često su nužne i druge informacije, npr. o ostvarenom prometu, o naplativosti potraživanja, o stanju na novčanim računima, o obvezama prema dobavljačima, dospjelim anuitetima, usporedni prikazi planiranih i ostvarenih rezultata itd.

Pored ovog tradicionalnog računovodstva postoji i drugi koncept koji težište svojih promatranja stavlja na korisnike informacija. Prema tome konceptu svi su procesi korisni samo ako zadovoljavaju potrebe korisnika. Promatrano s aspekta korisnika i s aspekta obuhvata poslovanja razlikuju se sljedeće vrste računovodstva: (Žager i dr. 2008)

- financijsko računovodstvo (financial accounting),
- računovodstvo troškova (cost accounting),
- upravljačko računovodstvo (managerial accounting).

Financijsko računovodstvo dio je računovodstva koje je prije svega namijenjeno osiguranju informacijskih potreba eksternih korisnika. "Proizvod" financijskog računovodstva jesu temeljni financijski izvještaji (bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjenama glavnice, bilješke uz financijske izvještaje...). Kako bi izvještaji bili razumljivi i usporedivi, prilikom njihova sastavljanja i prezentiranja nužno je pridržavati se

računovodstvenih standarda i zakonskih propisa. Stoga se za ovo računovodstvo može reći da je (Žager i dr. 2008):

- unificirano (obavezna primjena Zakona o računovodstvu, Međunarodnih odnosno Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja...)
- sintetičko (prikazuje samo cjelinu poslovanja) te da
- prikazuje samo povijesne podatke (prikazuje i izvještava samo o nastalim poslovnim transakcijama).

Upravljačko računovodstvo dio je računovodstvenog sustava koji osigurava informacije za interne korisnike, i to prije svega one informacije koje su usmjerene prema procesu planiranja i kontroli poslovanja. Računovodstvo troškova, kao što i sam naziv govori, orijentirano je na praćenje i kontrolu troškova poslovanja (praćenje troškova rada, nabave sirovina, distribucije, obračun proizvodnje...). Računovodstvo troškova kao tipično interno orijentirano računovodstvo obuhvaća dio upravljačkog i dio financijskog računovodstva koji se odnosi na područje troškova poslovanja. Bez obzira na pojedine klasifikacije računovodstva i na njihovu namjenu, potrebno je ustvari naglasiti da je ustvari svako računovodstvo za potrebe upravljanja. Razlike koje se između navedenih vrsta računovodstva pojavljuju jesu ustvari razlike s informacijskog stajališta.

Shodno svemu navedenom, možemo zaključiti da je računovodstvo samo uslužna funkcija u procesu upravljanja jer osigurava informacije potrebne za odlučivanje i upravljanje. Za računovodstvo se često zna reći da je to jezik poslovnog odlučivanja ili "language of business". Kao što se liječnici lako sporazumijevaju svojim rječnikom, inženjeri svojim, tako i računovođe, odnosno menadžeri određenim specifičnim vokabularom izražavaju određena stanja i promjene u poslovanju i razumiju ih bez posebnih poteškoća. Da bi menadžer mogao donositi ispravne odluke on mora poznavati osnove i logiku kojom se služi računovodstvo. Računovodstvo je posebno važno jer sagledava stanje imovine poduzeća, izvora imovine, prihoda, rashoda te financijskog rezultata, i na taj način omogućava kontrolu rada i upravljanja imovinom. Isto tako postojanje adekvatne evidencije, omogućuje pravodobno izvršavanje obaveza, utvrđivanje slabosti u poslovanju, donošenje korektivnih mjera itd.

(Žager i dr. 2008: 44, prema Radičević, Muljačić, Kotruljević 1985: 100)

2.2. Računovodstveni proces

Proces obrade podataka pri svakoj obradi je otprilike isti, a rezultat obrade ovisi o točnosti i pouzdanosti podataka. Cilj svake obrade podataka je od ulaznih podataka stvoriti određen proizvod (informaciju) koji će na kraju koristiti menadžerima i ostalim rukovodećim dužnosnicima u donošenju kvalitetnih poslovnih odluka.

Bitni elementi računovodstveno informacijskog sustava su: (Žager i dr. 2008: 57)

- izvori i prikupljanje podataka,
- obrada podataka,
- upravljanje bazom podataka,
- izvještavanje,
- povratna veza.

Izvori podataka jesu poslovne transakcije (financijske i nefinancijske), odnosno isprave na kojima su te transakcije zapisane. Poslovne transakcije mogu nastati unutar samog poduzeća, između poduzeća i okruženja ili u okruženju poduzeća (a odnose se na poslovanje samog poduzeća). Kao potvrda nastanka poslovne transakcije ispostavlja se određeni dokument, tj. isprava na kojoj je između ostalog naznačeno što se dogodilo, kada se dogodilo, koja je vrijednost poslovne promijene kao i brojni drugi potrebni podaci. Važno je da se dokumenti ispostavljaju na mjestu gdje je nastala promjena i neposredno nakon što se promjena dogodila te da sadržava sve podatke za kasniju obradu, odnosno stvaranje onih izlaznih informacija koje korisnici zahtijevaju. To zapravo znači da računovodstveni sustav mora biti određen i postavljen u skladu sa zahtjevima krajnjih korisnika, a to naglašava značaj povratne veze između ulaza i izlaza računovodstveno-informacijskog sustava.

Računovodstveni sustav ima vrlo stroge uvjete kod odabira koje će poslovne događaje evidentirati, a koje ne. U osnovi postoje četiri uvjeta koje poslovni događaj mora zadovoljiti da bi bio predmetom knjigovodstvene, odnosno računovodstvene evidencije. To su sljedeći uvjeti:

- da je poslovni događaj stvarno nastao,
- da se može vrijednosno izraziti,
- da mijenja postojeće stanje imovine, izvora imovine, prihoda ili rashoda, i
- da postoji pravdajuća isprava kojom se može dokazati nastanak promjene.

Računovodstveni informacijski sustav karakterizira stroga formalistika i opće poznata metoda evidencije poslovnih transakcija – metoda dvojnog knjigovodstva. Upravo je primjena metode dvojnog knjigovodstva ključna komponenta razlikovanja računovodstvenog sustava od ostalih informacijskih sustava koji u poduzeću postoje. Dvojno knjigovodstvo specifičan je način evidencije u kojem se na poseban način bilježe nastale poslovne transakcije. Osnovna je karakteristika dvojnog knjigovodstva dvostruko promatranje ekonomskih kategorija. Pravilnim knjiženjem osigurava se automatska ravnoteža lijeve i desne strane konta, što dalje upućuje na ispravnost zapisanih podataka, ali i na jednakost aktive i pasive. To je posebno važno jer samo točni i pouzdani podaci mogu biti podloga za daljnje sastavljanje financijskih izvještaja i odlučivanje na osnovi njih.

Nakon što se utvrdi da određeni poslovni događaj treba biti evidentiran u računovodstvenom sustavu, slijedi i evidencija u poslovnim knjigama. Temeljne poslovne knjige jesu dnevnik i glavna knjiga. Dnevnik je osnovna poslovna knjiga u kojoj se kronološkim redom zapisuju poslovni događaji onim redom kako su nastajali. Glavna knjiga je kronološka i sistematizirana sveobuhvatna evidencija.

Po završetku procesa obrade podaci se spremaju u bazu podataka. Baza podataka predstavlja skup raznovrsnih podataka koji se obrađuju u jednoj aplikaciji ili u jednom informacijskom sustavu. U fizičkom smislu to može biti registrator, poslovne knjige u papirnatom ili računalni disk. Spremanje podataka je bitno kako bi se podaci mogli koristiti i nakon provedene obrade. Dobro organizirana baza podataka mora omogućiti spremanje podataka, ali i daljnju izmjenu i dopunu. Prije sastavljanja temeljnih financijskih izvještaja potrebno je provjeriti ispravnost i točnost podataka u poslovnim knjigama na osnovi kojih se sastavljaju poslovni izvještaji (Žager, i dr. 2008). Da bi računovodstveni informacijski sustav služio svrsi, potrebno je uspostaviti kontakt (povratnu vezu) između davatelja informacija i korisnika tih informacija. To je bitno jer se treba znati na koji način i koje podatke prikupljati za korisnike financijskih izvještaja.

2.3. Korisnici računovodstvenih informacija

Funkcija računovodstveno-informacijskog sustava je povezivanje poslovnih podsustava, pridonoseći time stvaranju jedinstvenog informacijskog sustava poduzeća. U tom jedinstvenom, integralnom informacijskom sustavu, računovodstvo se pojavljuje sa

specifičnim obilježjima, ulogom i posebnom funkcijom. Njegova se specifičnost izražava u sveobuhvatnosti, sustavnosti, trajnosti, sukcesivnosti, i drugim obilježjima. Računovodstvo u vrijednosnom izrazu iskazuje podatke i informacije o stanjima i kretanjima resursa i o ekonomskim učincima cjeline poduzeća i njegovim dijelovima, funkcijama i poslovnim jedinicama. Ono istodobno planira, nadzire i analizira svoje informacijske procese i rezultate. Korisnici računovodstvenih informacija dobivaju podatke tako da mogu saznati sve što je relevantno u određenim djelatnostima unutar poduzeća i za određeno razdoblje. Tako obrađeni podaci se prezentiraju **internim i eksternim korisnicima**.

Interni korisnici računovodstvenih informacija su: (Tadijančević i dr. 1994: 63–64)

- vlasnici poduzeća (većinski vlasnici, dioničari s pravom upravljanja)
- uprava poduzeća,
- nadzorni odbor,
- menadžeri itd.

Vanjski korisnici računovodstvenih informacija su (Tadijančević i dr. 1994: 63–64):

- Država,
- društvene institucije,
- dioničari dionica bez prava upravljanja,
- poslovni partneri (dobavljači, koperanti...)
- banke.

Korisnici računovodstvenih informacija nastoje iskoristiti te informacije kao podlogu za kvalitetne buduće poslovne odluke, te im služe kao određena pretpostavka za izradu poslovnog plana. Analizirajući poslovno-računovodstvene informacije stručan i iskusan menadžer ima mogućnost smanjenja poslovnog rizika te mogućnost ostvarivanja određenih poslovnih pogodnosti u poslovanju u budućnosti.

2.4. Informacije za organe upravljanja

Vrste i oblik upravljanja te karaktera upravljačkih odluka diktiraju informacije potrebe za organe upravljanja.

2.4.1. Informacije za vlasničko upravljanje – skupštinu

Vlasničkom upravljanju, odnosno skupštini dioničara, bit će potrebne sljedeće upravljačke informacije relevantne za odlučivanje:

- o financijskom položaju, financijskoj strukturi i uspješnosti poslovanja,
- o stupnju korištenja kapaciteta,
- o rentabilnosti,
- o fizičkom obujmu poslovanja, o planiranom budućem poslovanju s obrazloženjem,
- o kvaliteti proizvodnog programa i njegovoj perspektivnosti,
- o aktivnostima u području istraživanja i razvoja,
- o emisiji i otkupu vlastitih dionica i glavnice,
- o ostalim podacima i informacijama sadržanim u financijskim i drugim planovima.

2.4.2. Informacije za poslovno upravljanje – upravni odbor

Poslovnom upravljanju, odnosno upravnom odboru dioničkog poduzeća, bit će potrebne informacije važne za odlučivanje o pitanjima poslovne politike, odnosno o načinu i rezultatima njihova provođenja u poslovanju poduzeća, te s tim u svezi:

- o planiranju, odnosno donošenju poslovne politike,
- o organiziranju resursa poduzeća,
- o motiviranju menadžera i drugih zaposlenih,
- o koordinaciji svih aktivnosti poduzeća,
- o rezultatima kontrole sveukupnog poslovanja poduzeća, ostvarenim rezultatima i stupnju poslovne uspješnosti poduzeća.

Upravnom odboru bit će najčešće potrebni skraćeni izvještaji i oni po pojedinim poslovnim funkcijama ili dijelovima poduzeća.

2.4.3. Informacije za poslovno-rukovodno upravljanje – menadžment

Menadžment ima potrebu za informacijama koje su najčešće obrađene u obliku izvještaja, redovitih i specijalnih, nadzornih i informativnih. Informacije trebaju biti prilagođene funkciji i organizacijskoj razini menadžera u ukupnoj organizaciji poduzeća. S obzirom na različite vrste i oblike prezentiranja informacija za upravljanje, posebno u odnosu na pojedine poslovne i druge funkcije koje vode menadžeri, u nastavku rada se promišlja o glavnom (top) menadžeru i menadžerima funkcionalnih područja kao korisnicima informacija.

Za glavnog (top) menadžera će biti potrebne sljedeće informacije: (Tadijančević i dr. 1994: 69–70)

- o upravljačkim odlukama, vlasničkih i poslovnih organa upravljanja kao i zaključcima upravljačko-nadzornog odbora;
- o načinu, kvaliteti i rezultatima ostvarivanja odluka i upravljačkih akcija koje su u njima naznačene, i zato što je upravo glavni menadžer odgovoran za pripremu prijedloga, razradu i realizaciju tih odluka;
- o stanjima, aktivnostima i rezultatima svake pojedine poslovne funkcije i razine poduzeća, te svih temeljnih čimbenika radnih procesa, tehničko-tehnološke, ekonomske, financijske, tržišne i ljudske, i to pretežito iskazane vrijednosno;
- o funkcioniranju raspodjele dobiti, sustavu plaćanja, motiviranju menadžera pojedinih razina i zaposlenih, u skladu s politikom za koju su se opredijelili viši organi upravljanja;
- o odnosima prema subjektima iz okruženja: dobavljačima, kupcima, bankama, sindikatima i drugima;
- o pripremanju prijedloga za raspravu i donošenje odluka i poslovnih upravljačkih organa;
- o izradi financijskih i drugih izvještaja, koji upućuju vlasničkim i poslovodno-upravljačkim organima za donošenje odluka.

Prostor ne dopušta razmatranje svih **funkcijskih menadžera**, stoga se informacije najčešće prikupljaju za potrebe menadžera s područja proizvodnje, marketinga i usluga.

a) Informacije za menadžere u proizvodnji

Presudna područja za menadžere u proizvodnji uključivat će sljedeće informacije:

- o obujmu proizvodnje,
- o kvaliteti proizvoda,
- o troškovima proizvodnje,
- o isporuci proizvoda.

U svezi s navedenim, u praksi se vrlo često pojavljuje jedan od mogućih operativnih izvještaja proizvodne funkcije. Takav operativni izvještaj daje menadžeru informaciju temeljem koje može uočiti problem i poduzeti odgovarajuće pravodobne akcije.

b) Informacije za menadžmet marketinga

Funkcija marketinga može omogućiti poduzeću značajne uštede troškova i ostvarenje uspješne prodaje proizvoda. Alternativne informacije i izvještaji su brojni, a ovise o vrsti proizvoda ili usluga te o metodama prodaje i distribucije. Prijeko potrebne računovodstvene informacije za područje marketinga uključivat će sljedeće: (Tadijančević i dr. 1994: 71–72)

- o troškovima marketinga,
- o opsegu prodaje,
- o profitabilnosti proizvoda,
- o profitabilnosti područja (teritorija),
- o trendovima pojedinih tržišta,
- o analizi reklamacija kupaca,
- o obrtaju zaliha proizvoda,
- o kreditnom statusu kupaca i njegovu utjecaju na opseg prodaje.

Temeljem ovakvih izvještaja menadžer funkcije marketinga poduzeća dobiva informacije o prodanim količinama i vrijednostima prodane količine proizvoda za određeno vremensko razdoblje. Iz izvještaja menadžeri će uočiti razliku i odstupanja od očekivanog i dobit će informacijsku podlogu za odluke kojima pokreću odgovarajuće menadžerske aktivnosti.

c) Informacije za područje usluga

U ovo bi se područje mogao uključiti i marketing. Međutim zbog iznimnog značenja što ta funkcija zauzima danas u ukupnom poslovanju poduzeća, informacije za marketing obrađene su posebno.

Druge se usluge mogu odnositi na:

- prijevoz,
- opskrbu hranom,
- kadrove i njihovu motivaciju,
- prodaju na veliko,
- prodaju na malo,
- konzultantske usluge,
- administrativne usluge.

Za svako od tih područja bit će potrebno utvrditi odgovarajuće informacije. Te informacije su iznimno važne da bi se mogla provoditi kontrola i nadzor poslovanja, i da bi se mogao odrediti plan budućeg poslovanja.

3. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I GODIŠNJE IZVJEŠĆE KAO IZVORI RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA

Financijski izvještaji i godišnje izvještaje poduzeća sastavljaju i prezentiraju svojim korisnicima. Financijske izvještaje poduzeća sastavljaju i prezentiraju najmanje jedanput godišnje, a vrlo često ih sastavljaju i kvartalno, polugodišnje, mjesečno. Srednje velika i velika poduzeća obavezna su sastaviti i godišnje izvještaje i javno ga objaviti.

Svrha sastavljanja i objave tih izvještaja i izvještaja je svim zainteresiranim korisnicima fer i transparentno prezentirati informacije o poslovanju poduzeća, a koje nisu poslovna tajna. Kvaliteta tih izvještaja i izvještaja najčešće ovisi o točnosti i pouzdanosti podataka koji su podloga za njihovo sastavljanje, a koji uvelike koriste u donošenju poslovnih odluka. Vrlo važnu ulogu u osiguravanju pouzdanosti informacija prezentiranih u financijskim izvještajima i godišnjem izvještaju ima revizija istih, odnosno revizorsko mišljenje kojim se potvrđuje ili opovrgava pouzdanost i točnost informacija objavljenih i prezentiranih u financijskim izvještajima i godišnjem izvještaju ili ukazuje na moguće namjerne ili nenamjerne propuste pri sastavljanju financijskih izvještaja ili neusklađenosti između financijskih izvještaja i godišnjeg poslovnog izvještaja.

3.1. Pojam i vrste financijskih izvještaja

Za analizu uspješnosti poslovanja nekog poduzeća, tj. ostvarenih poslovnih rezultata, planiranje poslovanja i donošenje poslovnih odluka nužna je adekvatna informacijska podloga. Najveći dio informacija potrebnih za provođenje navedenih aktivnosti nastaje u računovodstvu i prezentiran je u financijskim izvještajima. Računovodstvo osigurava prijeko potrebne informacije za upravljanje poduzećem. Ono prikupljanja i obrađuje podatke financijske prirode i tako dobivene informacije prezentira zainteresiranim korisnicima. Prema tome, financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesiranja podataka i nosioci su računovodstvenih informacija. Financijsko izvještavanje omogućava informiranje zainteresiranih korisnika o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja poduzeća. Informirati korisnike financijskih izvještaja znači predočiti im u prepoznatljivom i razumljivom obliku sve relevantne i istodobno pouzdane informacije (Greuning van Hennie, 2005: 31).

Od 2008. godine u Hrvatskoj su u primjeni dva seta financijskog izvještavanja (Bakran, Čevizović, Miličić. 2015: 13–17, 14):

1. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI)
2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI).

Člankom 13. Zakona o računovodstvu propisana je obveza za poduzetnike da sastavljaju i prezentiraju godišnje financijske izvještaje primjenom HSFI-ja. Iznimno veliki poduzetnici i poduzetnici čije dionice ili dužnički vrijednosni papiri su uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštavanje na organizirano tržište vrijednosnih papira, dužni su sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom MSFI.

Zakon o računovodstvu (čl. 15.) zahtijeva od poduzetnika izradu godišnjih financijskih izvještaja koje čine (Bakran; Gulin; Miličić 2014, 12–20, 13):

- bilanca
- račun dobiti i gubitka
- izvještaj o novčanom toku
- izvještaj o promjenama kapitala i
- bilješke uz financijske izvještaje.

Prema MRS 1 (toč. 10.) potpuni set financijskih izvještaja sastoji se od:

- (a) Izvještaja o financijskom položaju (bilanca)
- (b) Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti razdoblja
- (c) Izvještaj o promjenama kapitala tijekom razdoblja
- (d) Izvještaj o novčanim tokovima tijekom razdoblja
- (e) Bilješke koje obuhvaćaju sažetak važnih računovodstvenih politika i druga objašnjenja i
- (f) Izvještaj o financijskom položaju na početku najranijeg usporednog razdoblja ako subjekt neku računovodstvenu politiku primjenjuje retroaktivno ili ako retroaktivno prepravljiva stavke u svojim financijskim izvještajima ili ako stavke u financijskim izvještajima reklasificira.

Prema HSFI 1 (toč. 1.6.) financijski izvještaji pojedinačni i konsolidirani su: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjenama kapitala, izvještaj o novčanom toku i bilješke uz financijske izvještaje.

3.1.1. Bilanca – izvještaj o financijskom položaju

Bilanca se najčešće definira kao financijski izvještaj koji sistematizirano prikazuje stanje imovine, obaveza na određeni dan. Ovaj temeljni financijski izvještaj prikazuje financijski položaj poduzeća služi kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja. Radi uspješnog proučavanja financijskog položaja, treba dobro poznavati osnovne bilančne kategorije i problematiku njihova priznavanja i mjerenja. Bilanca predstavlja dvostruki prikaz imovine: jedanput prema pojavnom obliku i drugi put prema podrijetlu, odnosno izvorima imovine. Računovodstvenim rječnikom imovina se naziva još i aktiva, a izvori te imovine pasiva. Pri ocjeni financijskog položaja poduzeća posebno je bitna struktura imovine, struktura obveza i kapitala, kao i njihova međusobna povezanost i uvjetovanost.

Najvažnije informacije koje se trebaju objaviti u izvještaju o financijskom položaju jesu sljedeće (MRS 1, toč. 54.) (Bakran; Gulin; Miličić. 2014, 12–20, 14):

- a) nekretnine, postrojenja i oprema
- b) ulaganja u nekretnine
- c) nematerijalna imovina
- d) financijska imovina
- e) ulaganja obračunata metodom udjela
- f) biološka imovina
- g) zalihe
- h) potraživanja od kupaca i ostala potraživanja
- i) novac i novčani ekvivalenti
- j) ukupna imovina razvrstana u portfelj namijenjen prodaji i imovina u sastavu grupe namijenjene otuđenju razvrstana u portfelj namijenjen prodaji u skladu s MSFI 5
- k) obveze prema dobavljačima i ostale obveze
- l) rezerviranja
- m) financijske obveze
- n) obveze i imovina po osnovi tekućih poreza kako su definirani u MRS 12
- o) odgođene porezne obveze i odgođena porezna imovina kako su definirani u MRS 12
- p) obveze uključene u skupine za otuđenje i razvrstane u portfelj namijenjen prodaji u skladu s MSFI 5
- q) nekontrolirani interes iskazan u kapitalu i

r) izdani kapital i rezerve koji pripadaju vlasnicima matice.

Na temelju prethodno navedenog može se zaključiti da bilanca predstavlja osnovnu za analizu financijskog položaja te utvrđivanje poteškoća i nedostataka u poslovanju kao i za planiranje poslovanja u budućnosti.

3.1.2. Račun dobiti i gubitka

Za razliku od bilance, koja prikazuje financijski položaj u određenom vremenskom trenutku, račun dobiti i gubitka prikazuje aktivnosti poduzeća u određenom razdoblju. Osnovni kategorijalni elementi tog izvještaja jesu prihodi, rashodi i njihova razlika dobit ili gubitak. Prema tome račun, dobiti i gubitka moguće je definirati kao financijski izvještaj koji prikazuje koliko je prihoda i rashoda ostvareno u određenom vremenu te kolika je ostvarena dobit (gubitak). Vezano za odvijanje poslovnih procesa, odnosno vezano uz promijene na imovini i izvorima imovine, nastaju prihodi i rashodi. Prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja prihodi i rashodi promatraju se kroz njihov utjecaj na povećanje ili smanjenje ekonomske koristi. **Prihodi** predstavljaju “povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava ili smanjenja obaveza, što ima kao posljedicu povećanje glavnice, ali ne ono u vezi s uplatama vlasnika.“ **Rashodi** predstavljaju “smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava, što ima kao posljedicu smanjenje glavnice, ali ne one u vezi s raspodjelom glavnice“. Odatle proizlazi da prihodi nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obaveza, dok su rashodi posljedica smanjenja imovine i povećanja obaveza. Pri tome je bitno napomenuti da se ne radi o bilo kojem povećanju ili o bilo kojem smanjenju imovine i obaveza, već samo o onom dijelu koji utječe na povećanje ili smanjenje glavnice, odnosno kapitala. Sastavljanje izvještaja koji govori o uspješnosti poslovanja ovisi o odredbama postojeće računovodstvene regulative. Odnosno, shema računa dobiti i gubitka, isto kao i bilance, može biti propisana zakonom, kao što je kod nas ili predložena od strane strukovne organizacije. Kao i bilanca, račun dobiti i gubitka može se prikazati u obliku jednostranog ili dvostranog računa. Zbog veće iskazne moći obično se u svijetu koristi jednostrani račun (Žager i dr. 2008: 67, 68, 69, 70).

3.1.3. Izvještaj o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku sastavni je dio temeljnih financijskih izvještaja koji pokazuju izvore pribavljanja i način uporabe novca. Kao što je poznato, novac je važna ekonomska kategorija i vrlo važan čimbenik u poslovanju svakog poduzeća. Vlasnike poduzeća i ostale korisnike zanima odakle sve stiže novac u poduzeće i u koje se svrhe troši. Iz tih je razloga potrebno sastavljati izvještaj koji govori o izvorima i uporabi novca i koji omogućuje utvrđivanje viška raspoloživih, odnosno nedostatnih novčanih sredstava. Upravo izvještaj o novčanim tokovima daje takve informacije i u interakciji s ostalim izvještajima daje pravu sliku "zdravstvenog stanja" poduzeća. Nerijetko se zapravo događa da poduzeća u računu dobiti i gubitka iskazuju uspješno poslovanje, a imaju problema s podmirivanjem tekućih obaveza.

Da bi osigurao što kvalitetniju informacijsku podlogu, izvještaj o novčanom toku prikazuje se u nekoliko segmenata. Potrebno je doći do informacije koliko je poduzeće sposobno stvarati novac iz redovitih, tj. osnovnih aktivnosti i je li to dovoljno za odvijanje normalnog poslovanja. Zbog toga se primici i izdaci novca razvrstavaju u **poslovne, investicijske i financijske aktivnosti** (Žager i dr., 2008: 81).

3.1.4. Izvještaj o promjenama kapitala tijekom razdoblja

Izvještaj o promjenama kapitala čini sastavni dio temeljnih financijskih izvještaja. Treba pokazati promjene koje su se na kapitalu dogodile između dva datuma bilance. Izvještaj o promjenama kapitala sadržava promjene (Čevizović, Remenarić, 2015: 26):

- uloženog kapitala (odnos s članovima društva)
- zarađenog kapitala (rezultat aktivnosti društva).

Promijene kapitala nekog poduzetnika između početka i kraja izvještajnog razdoblja odražavaju povećanje ili smanjenje neto imovine tijekom toga razdoblja. Osim promjena koje proizlaze iz transakcija s članovima društva provedenim u svojstvu vlasnika (kao što su uplate kapitala, otkup vlastitih vlasničkih instrumenata i isplate dobiti) i transakcijskih troškova izravno povezanih s takvim transakcijama, ukupna promjena kapitala tijekom razdoblja predstavlja ukupni iznos prihoda i rashoda, uključujući dobit i gubitke, ostvarenih aktivnostima društva u tom razdoblju. (Čevizović, Remenarić, 2015: 26)

U skladu s MRS 1 informacije koje se prikazuju u izvještaju o promjenama kapitala su sljedeće: (Čevizović, Remenarić, 2015: 27)

- 1) ukupna sveobuhvatna dobit razdoblja, iskazujući odvojeno ukupne iznose koji pripadaju vlasnicima matice i vlasnicima nekontrolirajućih interesa
- 2) učinke retroaktivne primjene promjene računovodstvenih politika ili retroaktivnog prepravljavanja iznosa priznatih u skladu s MRS-om 8 na svaku komponentu kapitala
- 3) u skladu između knjigovodstvene vrijednosti svake komponente kapitala na početku i na kraju razdoblja, uz odvojeno prikazivanje promjena proizašlih iz dobiti ili gubitka, ostale sveobuhvatne dobiti i transakcija s vlasnicima u njihovu svojstvu kao vlasnika.

Informacije koje je potrebno prikazivati u izvještaju o promjenama kapitala ili u bilješkama: (Čevizović, Remenarić, 2015: 27)

- Za svaku komponentu kapitala društvo je dužno, bilo u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, bilo u bilješkama, prikazati ***analizu ostale sveobuhvatne dobiti po stavkama***;
- Društvo je dužno bilo u izvještaju o promjenama kapitala ili u bilješkama prikazati ***iznos dividende*** koja je proknjižena kao isplaćena vlasnicima tijekom razdoblja, kao i pripadajući iznos dividende po dionici.

3.1.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjenama vlasničke glavnice i izvještaj o novčanom toku čine skup temeljnih financijskih izvještaja. Uz četiri navedena temeljna financijska izvještaja, koji se prezentiraju u sklopu godišnjeg izvještaja, postoji niz dodatnih popratnih iskaza, tj. bilježaka. Tako, primjerice u bilješkama trebaju biti prikazane metode procjene bilančnih pozicija, eventualna odstupanja od postavljenih metoda s razlozima odstupanja i kvantifikacijom učinaka tih odstupanja. Osim toga, u bilješkama se, primjerice, može prikazati pregled obaveza s rokom dospijeca duljim od pet godina, prosječan broj zaposlenih, broj i nominalna vrijednost izdanih dionica po vrstama i čitav niz različitih korisnih informacija. Bilješke su zapravo pojašnjenje informacija koje se direktno ne vide iz temeljnih financijskih izvještaja, a nužne su za razumijevanje podataka prikazanih u financijskim izvještajima i ocjenu poslovanja. Sastavljanje i prezentiranje dodatnih informacija u formi bilješki pridonosi kvaliteti i upotrebljivosti računovodstvenih informacija u poslovnom djelovanju.

3.2. Godišnje izvješće

Srednji i veliki poduzetnici obvezni su sastaviti i javno objaviti godišnje izvješće. Ova obaveza propisana je odredbama zakona o računovodstvu i Zakona o trgovačkim društvima. Sadržaj ovog izvješća, propisan navedenim zakonima, ukazuje na činjenicu da je značajan broj informacija koje se objavljuju u bilješkama uz financijske izvještaje obvezno objaviti i u godišnjem izvješću. Odredbama čl. 18. Zakona o računovodstvu (Nar. nov., br. 109/07., 54/13.), propisana je obveza poduzetnika za izradu godišnjeg izvješća. Godišnje izvješće treba obuhvatiti objektivan prikaz razvoja i rezultata poslovanja poduzetnika i njegovog položaja, zajedno s opisom glavnih rizika i neizvjesnosti s kojima se on suočava, te obavijesti o zaštiti okoliša i radnicima ako je to potrebno za razumijevanje razvoja, rezultata poslovanja poduzetnika i njegovog položaja. (Čevizović, 2015: 8, prema: Zakon o računovodstvu čl. 18. st. 1).

Sadržaj godišnjeg izvješća mora sadržavati (Čevizović, 2015: 8, prema: Zakon o računovodstvu čl. 18. st. 2):

1. sve značajnije događaje nakon kraja poslovne godine
2. vjerovatan budući razvoj društva
3. aktivnosti istraživanja razvoja
4. informacije o otkupu vlastitih dionica
5. postojanje podružnica društva
6. koje financijske instrumente koristi ako je to značajno za procjenu financijskog položaja i uspješnosti poslovanja
7. ciljeve i politike društva vezane za upravljanje financijskim rizicima, zajedno s politikom zaštite svake značajnije vrste prognozirane transakcije za koju se koristi zaštita
8. izloženost društva cjenovnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti i riziku novčanog toka. Inače veliki poduzetnici, kao i oni poduzetnici čiji su vrijednosni papiri uvršteni na organizirano tržište trebaju u godišnjem izvješću prikazati pravila korporativnog upravljanja koje koriste. Godišnja izvješća se po odredbama čl. 18. st. 5. Zakona čuvaju 11 godina.

3.3. Godišnji financijski izvještaji i zakonski propisi

Financijski izvještaji daju pregled financijskog stanja i uspješnosti poslovanja poduzeća. Obveza sastavljanja financijskih izvještaja i njihovo javno objavljivanje u hrvatskom pravu regulirano je Zakonom o računovodstvu. U nastavku rada govori se o obveznicima sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja i njihovoj javnoj objavi.

Sastavljanje financijskih izvještaja propisano je prije svega odredbama Zakona o trgovačkim društvima. Utvrđivanje godišnjih financijskih izvještaja uređeno je odjeljkom 5.a (članci 300.a do 300.e) ovoga Zakona. Uprava je dužna sastaviti financijske izvještaje prema propisima o računovodstvu (čl. 300.a) i podnijeti ih bez odgađanja, zajedno s izvješćem o stanju društva, nadzornom odboru (čl. 300. b). Istodobno, uprava je dužna nadzornom odboru podnijeti i prijedlog odluke o upotrebi dobiti koji želi predložiti glavnoj skupštini (čl. 300.b). Navedene odredbe odnose se na dionička društva, dok je za društva s ograničenom odgovornošću obveza sastavljanja i podnošenja financijskih izvještaja od strane uprave propisana člankom 428. (Bakran; Čevizović; Miličić. 2015, 13–17: 13).

Članak 15. st. 1. Zakona o računovodstvu propisuje da je poduzetnik dužan sastavljati godišnje financijske izvještaje u obliku, sadržaju i na način propisan Zakonom (strukturu i sadržaj financijskih izvještaja propisuje ministar financija na prijedlog Odbora za standarde financijskog izvještavanja) i na temelju njega donesenim propisima. Prema članku 2. stavku 2. Zakona o računovodstvu poduzetnikom se smatra:

- trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima koji uređuju trgovačka društva
- poslovna jedinica poduzetnika iz točke 1. ovoga stavka sa sjedištem u stranoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja te poslovna jedinica poduzetnika iz strane države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima koji uređuju poreze (Bakran; Čevizović; Miličić. 2015, 13–17).

Člankom 20. Zakona o računovodstvu propisani su rokovi za predaju financijskih izvještaja radi javne objave i to:

- u roku od 6 mjeseci od zadnjega dana poslovne godine
- u roku od 9 mjeseci konsolidirani financijski izvještaji (ako postoji obveza sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja)
- u roku 90 dana u slučaju statusnih promjena, pokretanja likvidacije ili stečaja.

4. POJAM I PROCES POSLOVNOG ODLUČIVANJA

Odlučivanje se može definirati kao proces koji traje dulje ili kraće vrijeme, a završava donošenjem odluke. Zavisno od vrste odluka, proces odlučivanja može biti kratak proces koji traje nekoliko djelića sekunde ili dugotrajan proces koji traje danima, mjesecima ili godinama.

4.1. Poslovno odlučivanje

4.1.1. Karakteristike poslovnog odlučivanja

Za razliku od odlučivanja u osobnom životu odnosno obitelji, odlučivanje u poduzećima, bankama, ustanovama i inim institucijama naziva se poslovnim odlučivanjem. Poslovnim odlučivanjem smatra se svako odlučivanje izvan sfere privatnosti. I poslovno odlučivanje može se također definirati kao izbor između dviju ili više inačica rješavanja problema, ali u poslovnim situacijama. Kod poslovnog odlučivanja odluke će utjecati na veći ili manji broj članova organizacije, a katkad i na sve zaposlene, za razliku od privatnog odlučivanja koje se odnosi samo na određenu osobu i možebitno njezinu užu ili širu obitelj. To je osnovni razlog zbog kojeg je poslovnom odlučivanju potrebno posvetiti mnogo više pozornosti.

4.1.2. Menadžersko odlučivanje

U sklopu poslovnog odlučivanja posebno mjesto pripada **menadžerskom odlučivanju** odnosno odlučivanju menadžera. Menadžersko je odlučivanje dinamičan proces, a to je generički naziv za sve oblike organizacijskih aktivnosti. Menadžersko bi se odlučivanje moglo shvatiti i kao podskup poslovnog odlučivanja. U poslovnom odlučivanju sudjeluju različiti subjekti odlučivanja, od uprave preko menadžmenta do izvršnih radnika. Odlučivanje je vrlo važno za menadžment, zapravo menadžment ostvaruje svoju ulogu odlučivanjem. Premda odluke donose i neki drugi subjekti u organizaciji ipak su najvažnije odluke u ovlasti organa upravljanja i menadžmenta. Odlučivanje je svojevrsna univerzalna funkcija kojom se ostvaruju i menadžerske i poslovne funkcije. Zbog toga je menadžersko odlučivanje od ključne važnosti za svaku organizaciju. O njemu umnogome ovisi uspjeh svake organizacije i njezina budućnost pa je stoga sposobnost odlučivanja najvažnija vještina menadžera.

S obzirom na to kako odlučuju, odnosno jesu li skloni ili neskloni odlučivanju razlikuju se sljedeći tipovi menadžera (Sikavica i dr. 2014: 19–20):

- menadžeri izbjegavatelji problema (menadžeri koji ignoriraju informacije o problemu i ne žele se nositi s problemom)
- menadžeri rješavatelji problema (menadžeri koji rješavaju probleme onda kada se problemi pojave)
- menadžeri tragatelji za problemima (najpoželjniji tip menadžera, “aktivno traže“ probleme i nastoje ih riješiti na vrijeme, tj. oni su proaktivni u rješavanju problema jer djeluju prije nego što se problem pojavi).

Po pravilu, menadžeri izbjegavatelji problema dovest će poduzeće do krize, a menadžeri tragatelji za problemima će izvući poduzeće iz krize upravo zahvaljujući svojim odlukama, proaktivnom djelovanju te anticipiranju promjena. Za nijednu organizaciju nije dobro imati menadžera koji izbjegava probleme, jer to znači samo odgađanje neizbježnog i na kraju se gubi u svakom pogledu.

4.2. Proces odlučivanja

Odlučivanje je stalan proces i u privatnom životu, i u organizacijama, tj. u poslovnom odlučivanju. Proces odlučivanja je višedimenzionalan i obuhvaća različita gledišta. Proces odlučivanja bi trebao dati odgovor na ovih deset pitanja koja su navedena u tablici:

Tablica 1. Deset ključnih pitanja odlučivanja

<i>Pitanje</i>	<i>Opis</i>
1. Potreba	Zbog čega uopće odlučujemo ili ne odlučujemo?
2. Način	Tko će donijeti odluku i kako će pristupiti zadatku?
3. Investicija	Koje će vrste resursa i u kojoj količini investirati u proces donošenja odluke?
4. Opcije	Koje je radnje još moguće poduzeti kako bi se riješio problem koji imamo?
5. Mogućnosti	Što se može dogoditi, a važno je ljudima, ako poduzimamo tu radnju?
6. Prosudba	Što bi se od onoga moglo dogoditi ljudima ako poduzimamo tu radnju?

7. Vrijednost	Koliko bi ljudima bilo stalo ili bi ih pogodilo kad bi se to zaista dogodilo?
8. Ustupci	Svaka od naših radnji ima dobre i loše strane. Što dati zauzvrat ljudima da pristanu na radnju koju ćemo poduzeti?
9. Prihvatljivost	Kako pridobiti ljude da se slože s odlukom i s postupkom donošenja odluke?
10. Provedba	Ovo smo odlučili i kako to možemo, tj. možemo li uopće provesti u djelo?

Izvor: Sikavica, Pero i dr. 2014. *Poslovno odlučivanje*, Školska knjiga. Zagreb., str. 22

4.3. Stilovi odlučivanja i čimbenici o kojima ovisi stil odlučivanja

Stilovi odlučivanja u najužoj su vezi sa stilovima vodstva. U teoriji i praksi vodstva postoje brojni stilovi vodstva koji se, u pravilu, kreću u rasponu između dvije krajnosti, tj. između **autokratskog i demokratskog** stila vodstva. Mnogi od stilova odlučivanja ovise o karakteristikama menadžera koji donosi odluku, zatim o karakteristikama njegovih zaposlenika i suradnika, ali i o specifičnosti situacije u kojoj se nalazi. **Autokratski stil** odlučivanja, kao što mu i sam naziv govori, način je odlučivanja kod kojega jedna osoba ima neograničenu vlast i moć u odlučivanju. Svi ostali zaposleni u organizaciji samo su izvršitelji odluka glavnog menadžera, odnosno direktora ili predsjednika uprave koji odlučuje na taj način. Stvarni demokratski stil odlučivanja podrazumijeva: postojanje više razina odlučivanja u organizaciji, stvarnu moć u odlučivanju nižih razina menadžmenta, poštovanje hijerarhije odlučivanja, jasno razgraničavanje odluka po vrstama na više ili niže razine menadžmenta i slično. Nije moguće točno utvrditi je li bolje odlučivati na temelju malo ili mnogo informacija, kao ni to je li bolje odlučivati s manjim ili većim brojem inačica rješenja problema. Po pravilu, moglo bi se ustvrditi kako je odlučivanje lakše, kvalitetnije i pouzdanije, ali istina i sporije i nešto skuplje ako se raspolože s većim brojem potrebnih informacija za odlučivanje. Prikupljanje informacija za odlučivanje ima također svoje granice kad svaka daljnja informacija može postati kontraproduktivna i nepotrebno produljiti proces odlučivanja (Sikavica i dr. 2014: 44).

5. KORIŠTENJE RAČUNOVODSTVENIH INFORMACIJA U POSLOVNOM ODLUČIVANJU PODUZEĆA PLINACRO d. o. o.

Računovodstvene informacije su relevantan i vjerodostojan pokazatelj uspješnosti ili neuspješnosti poslovanja poduzeća. Poduzeće Plinacro d. o. o. ulaže velike napore da svojim poslovnim partnerima, menadžerima, upravi i ostalim korisnicima putem godišnjih financijskih izvještaja, izvješća i ostale računovodstvene dokumentacije kroz pravodobne, pouzdane i relevantne računovodstvene informacije podastre sve podatke koji će im kasnije pomoći da donesu adekvatne poslovne odluke i ispravne zaključke o dosadašnjem poslovanju poduzeća, s ciljem uočavanja slabosti i prilika te omogućavanja planiranja i unaprjeđenja poslovanja poduzeća u budućnosti.

5.1. Osnovni podaci o poduzeću Plinacro d. o. o.

Obavljajući energetske djelatnosti transporta plina kao svoju osnovnu djelatnost, Plinacro jamči sigurnu, pouzdanu i kvalitetnu dopremu prirodnog plina od ulaza u plinski transportni sustav do primopredajnih mjerno-redukcijskih stanica distributera plina te izravnih i povlaštenih kupaca.

Plinacro d. o. o. nadležan je za upravljanje nadzorom, održavanjem, razvojem i izgradnjom cijeloga transportnog sustava, kao i svim ostalim poslovima koji su nužni za tehničko funkcioniranje sustava. U svom sastavu danas ima 2694 km visokotlačnih plinovoda od kojih je 1742 km 50-barskog i 952 km 75-barskog sustava, 7 ulaznih mjernih stanica, 164 izlazne mjerno-redukcijske stanice s 286 mjernih linija te suvremeni Nacionalni dispečerski centar, središte daljinskog nadzora i upravljanja cjelokupnim plinskim transportnim sustavom.

Operativno upravljanje infrastrukturom Plinacra obavlja se kroz pet regija transporta plina (Plinacro d.o.o., <http://www.plinacro.hr/default.aspx?id=86>, pristupljeno, 16. kolovoza 2015):

- Regija transporta plina Središnja Hrvatska (sa sjedištem u Ivanić Gradu),
- Regija transporta plina Sjeverna Hrvatska (sa sjedištem u Zaboku),
- Regija transporta plina Istočna Hrvatska (sa sjedištem u Donjem Miholjcu),
- Regija transporta plina Zapadna Hrvatska (sa sjedištem u Rijeci),
- Regija transporta plina Južna Hrvatska (sa sjedištem u Benkovcu)

- te putem Službe održavanja i skladišta u Ivanić Gradu i već spomenutog Nacionalnog dispečerskog centra.

Ovo su brojke koje karakteriziraju tvrtku Plinacro d.o.o (Plinacro d. o. o., <http://www.plinacro.hr/default.aspx?id=86>, pristupljeno 16. kolovoza 2015):

- 2694 kilometra plinovoda
- preko 450 nadzemnih objekata transportnog sustava
- 164 mjerno-redukcijske stanice
- 286 mjernih linija
- kapacitet plinskoga sustava: 191.800.000 kWh/dan
- 2.999 mil. m³ transportiranih tijekom 2013. godine
- 276 zaposlenika.

5.2. Misija, vizija i ciljevi poduzeća Plinacro d. o. o.

Poduzeće Plinacro d. o. o ima jasno formiranu strategiju poslovanja koja kroz misiju, viziju i ciljeve nastoji ostvariti svoje komparativne prednosti i izvući maksimum iz trenutnih resursa.

MISIJA - Operator plinskoga transportnog sustava Plinacro d. o. o. odgovoran je za:

- transport i tranzit prirodnog plina
- vođenje (nadzor i upravljanje), održavanje te razvoj i izgradnju plinskoga transportnog sustava
- nediskriminirajući pristup transportnom sustavu kad je to ekonomski i tehničko-tehnološki razumno i opravdano
- uravnoteženje količina plina u transportnom sustavu
- povezivanje s drugim plinskim sustavima.

Plinacro d. o. o. zadužen je, osim toga, i za osiguranje dugoročne sposobnosti transportnog sustava da udovolji zahtjevima za transport plina kako bi omogućio uporabu prirodnog plina kao ekološki najprihvatljivijeg energenta.

VIZIJA - Plinacro želi biti cijenjen i vodeći infrastrukturni energetska subjekt plinskoga gospodarstva Republike Hrvatske te važan strateški energetska partner regije i Europske unije, koji na transparentan i društveno odgovoran način svojim vlasnicima omogućava realizaciju energetskih obveza, a korisnicima siguran i pouzdan transport prirodnog plina kao ekološki i ekonomski najprihvatljivije opcije opskrbe energijom u uvjetima otvorenog tržišta.

CILJEVI - poduzeće Plinacro d. o. o. nastoji ostvariti kontinuiranu dobit i dugoročnu održivost poslovnog sustava na način da kvalitetnom uslugom zadržava svoje klijente i privlači nove. (Plinacro d. o. o. <http://www.plinacro.hr/default.aspx?id=86>, pristupljeno 16. kolovoza 2015.)

Opći ciljevi su (Plinacro d. o. o., <http://www.plinacro.hr/default.aspx?id=86>, 16. 8. 2015):

- zadovoljstvo korisnika transportnog sustava i njihovo povjerenje
- uvažavanje potreba, interesa i sposobnosti radnika poticajnim sustavom nagrađivanja i napredovanja, a s obzirom na to da su upravo oni nezamjenjiv kreativni potencijal, svekolika potpora i uporište u realizaciji ciljeva
- primjena načela održivog razvoja i promicanje suživota s prirodom
- suradnja sa širom zajednicom i stanovništvom na područjima na kojima djeluje.

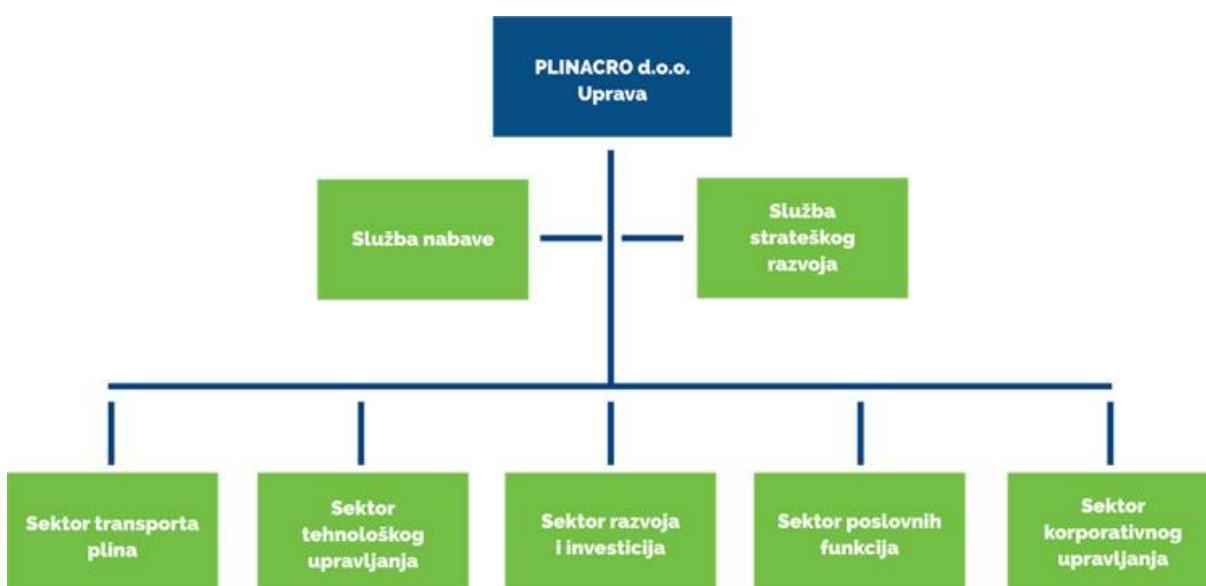
Naturalni ciljevi su:

- pouzdan i siguran transport prirodnog plina plinskim transportnim sustavom Republike Hrvatske
- održavanje pune raspoloživosti plinskoga transportnog sustava
- stvaranje tehničko-tehnoloških preduvjeta za povećanje transportnih kapaciteta, tj. tržišta transportnih kapaciteta i kapaciteta skladištenja prirodnog plina
- nastavak plinifikacije Republike Hrvatske u funkciji ravnomjernijega gospodarskog razvoja te dostupnosti i mogućnosti izbora energenta svim građanima RH
- povezivanje transportnog sustava s plinskim sustavima susjednih zemalja
- tranzit prirodnog plina plinskim transportnim sustavom Republike Hrvatske.

Poslovni ciljevi su:

- uravnoteženost naturalnih ciljeva, operativnih troškova i ulaganja s prihodima kroz provedbu planova razvoja i poslovanja
- održivo poslovanje kroz likvidnost i solventnost trgovačkog društva
- u cijelosti vlastito ulaganje u dugotrajnu imovinu
- ostvarivanje razumne dobiti.

Shema 1. Organizacijska shema poduzeća Plinacro d. o. o.

Izvor: (Plinacro. d. o. o, <http://www.plinacro.hr/default.aspx?id=16>, pristupljeno 16. kolovoza 2015.)

5.3. Stanje poduzeća Plinacro d. o. o. u 2014. na temelju godišnjeg izvješća

U 2014. godini Plinacro je uspješno izvršio sve obveze i zadatke koji su utvrđeni obvezama operatora plinskog transportnog sustava:

- pouzdan i siguran transport plina, tj. raspoloživost kapaciteta za preuzimanje
- transport i isporuku plina u skladu s ugovornim obvezama
- održavanje tehnoloških objekata sustava u stanju stalne raspoloživosti
- stvaranje preduvjeta za nastavak razvoja i gradnju transportnog sustava u skladu s planom razvoja, izgradnje i modernizacije plinskoga transportnog sustava.

Osnovni financijski pokazatelji poslovanja u 2014. godini (nerevidirana financijska izvješća):

Ukupni prihodi	576,36 mil. kuna
Ukupni rashodi	444,55 mil. kuna
Bruto dobit.....	131,81 mil. kuna
Neto dobit.....	113,81 mil. kuna
Ukupna ulaganja u dugotrajnu imovinu iznose	49,74 mil. kuna
Troškovi tekućeg i investicijskog ulaganja.....	52,2 mil. kuna
Ukupno je ugovorena nabava roba i usluga u iznosu.....	135,99 mil. kuna
Imovina Društva iznosi	4,38 mlrd. kuna

Izvor: Plinacro d. o. o., Godišnje izvješće 2014: 7,

<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno 16. kolovoza 2015.

Za sagledavanje rezultata poslovanja Plinacra d. o. o. u 2014. godini, ali i u budućem periodu, bitno je naglasiti da je 2014. godina šesta godina u nizu u kojoj su količine transportiranog plina niže nego u predkriznoj 2008. godini.

Tablica 2. Prikaz količina transportiranog plina u periodu od 2007. – 2014.

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
IMRS*	29.582	29.305	26.595	28.395	28.625	27.012	25.902	22.381
Transport do PSP Okoli	2.585	3.743	3.552	4.030	3.054	4.247	2.813	2.859
UKUPNO	32.167	33.048	30.147	32.425	31.679	31.259	28.715	25.240

Izvor: Plinacro d. o. o. Godišnje izvješće 2014: 8,

<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno 16. kolovoza 2015.

Iz navedene tablice se vidi kako je pad transportiranog plina konstantan, a osjetan je pad naročito od 2013. godine. To znači naravno manje prihode poduzeća, ali se kroz smanjenje troškova nastoji umanjiti i rashode te i dalje ostvarivati i povećavati dobit. S obzirom na manje ostvarenje prihoda od planiranog, za zadržavanje iste razine planiranih ulaganja, iskazanih u odobrenom Desetogodišnjem planu razvoja plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske 2014.–2023. godine, potrebno je poduzeti aktivnosti kojima bi se pad prihoda zaustavio i osigurati potrebna novčana sredstva za financiranje projekata. U svrhu

navedenog, u srpnju 2014. godine, Hrvatskoj energetske regulatornoj agenciji (HERA-i) dostavljen je Zahtjev za izvanrednom revizijom tarifnih stavki za transport plina za regulacijsko razdoblje od 2014. do 2016. godine. Zahtjev je još uvijek na razmatranju u HERA-i. U razdoblju od 2002. do 2013. godine Plinacro je u plinovodni sustav investirao više od 600 mil. eura, od čega 280 mil. eura sredstava iz zajma Europske investicijske banke. Ulaganja u gradnju plinske mreže u Republici Hrvatskoj do sada nisu rezultirala povećanjem transportiranih količina prirodnog plina. Količine pretransportiranog plina u 2014. godini manje su nego na početku ulagačkog ciklusa 2002. godine. Budući da Plinacrov sustav plinovoda, osim onih novoizgrađenih, obuhvaća i dio starih i neadekvatnih plinovoda, tijekom 2013. i 2014. godine znatna sredstva uložena su u rekonstrukciju i nadogradnju tih plinovoda. To je i razlog konstantnog rasta troškova investicijskog i tekućeg održavanja sustava. Sva predviđanja pokazuju da će pad domaće proizvodnje plina i očekivani budući rast potrošnje plina u Republici Hrvatskoj biti nužno nadomjestiti porastom uvoza plina. Iz tog razloga nužno je da Plinacro u 2015. godini i narednim godinama osigura tehničke preduvjete za uvoz plina (kompresorske stanice i dr.). Tranzit plina kroz Republiku Hrvatsku uvjet je isplativosti plinskog sustava Republike Hrvatske, ali i obveza koju je Republika Hrvatska preuzela ulaskom u EU. Planirane aktivnosti Plinacra na ostvarenju navedenoga dio su Desetogodišnjeg plana razvoja plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske 2015. – 2024. Za realizaciju planiranog neophodno je osigurati potrebna sredstva, stoga su i u 2014. godini uprava i menadžment Plinacra posebnu pozornost posvetili mjerama racionalizacije troškova. Financijski pokazatelji za 2014. godinu pokazuju da je cilj ostvaren. Za zatvaranje cjelovite financijske konstrukcije iznimno je bitno da HERA prihvati Plinacrov Zahtjev za izvanrednom revizijom tarifnih stavki za transport plina za regulacijsko razdoblje. Za financiranje novog ulagačkog ciklusa Plinacra iznimno je važno i to da u narednim godinama Vlada Republike Hrvatske, kao vlasnik, ostavi cjelokupnu ostvarenu dobit Plinacru za reinvestiranje. (Plinacro d. o. o., Godišnje izvješće 2014)

Tijekom 2014. godine **Uprava Društva** radila je u sastavu: Marin Zovko – predsjednik, Radovan Cvek i Ratimir Orešković – članovi.

Nadzorni odbor čine: prof. dr. Ivan Družić – predsjednik, Tomislava Sabljak, Josip Jambrač, Marija Duljković i Berislav Lipovac – članovi.

Predsjednik i jedini član Skupštine Društva je gospođa Anka Mrak Taritaš.

Tijekom 2013. godine poslovanje Plinacra bilo je predmetom više internih i eksternih revizija i nadzora. Ni jedna eksterna revizija nije utvrdila nikakve propuste ni nedostatke u radu Plinacra (Plinacro d. o. o., Godišnje izvješće 2014: 9, 10).

5.3.1. Financijski izvještaji i godišnje izvješće poduzeća Plinacro d. o. o. za 2014. godinu

Poduzeće Plinacro d. o. o. obveznik je objave godišnjeg izvješća za svaku godinu poslovanja. Izvješća su transparentna i mogu ih korisnici dobiti na uvid kad god žele. Cilj ovih izvješća je prije svega iznijeti podatke koje poslovni partneri mogu koristiti za zajedničko rješavanje problema na koje poduzeće nailazi tokom svog poslovanja, ali također nudi poslovnim konkurentima uvid u pokazatelje koje je poduzeće ostvarilo u poslovanju kao i računovodstvene informacije kojima se poduzeće služi u svakodnevnom poslovanju i donošenju poslovnih odluka.

5.3.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka poduzeća Plinacro. d. o. o. za izvještajno razdoblje 2014. godine iskazuje sljedeći rezultat:

- ukupni prihodi 576,36 mil. kuna
- ukupni rashodi 444,55 mil. kuna
- bruto dobit 131,81 mil. kuna
- porezna obveza 18,00 mil. kuna
- neto dobit 113,81 mil. kuna.

U 2014. godini Plinacro je ostvario ukupan prihod u iznosu od 576,36 mil. kuna. Ukupni prihod sastoji se od:

- prihoda osnovne djelatnosti 519,94 mil. kuna
- financijskih prihoda 56,42 mil. kuna.

Sve navedeno prikazano je u tablici 3, kao i ostvarenja prihoda u 2014. u odnosu na planirane vrijednosti.

Tablica 3. Izvori prihoda i ostvareni prihodi u odnosu na planirano u 2013. i 2014. u Plinacru

Opis	u 000 kn				
	Plan 2014.	Ostvarenje 2014.	Indeks 3/2	Ostvarenje 2013.	Indeks 3/5
1	2	3	4	5	6
Prihodi od prodaje usluga trans.plina	543.389	507.532	93,40	542.889	93,49
Ostali poslovni prihodi	1.948	12.407	636,91	19.285	64,33
Prihodi osnovne djelatnosti	545.336	519.938	95,34	562.174	92,49
Financijski prihodi	41.354	56.424	136,44	57.299	98,47
UKUPNI PRIHODI	586.690	576.362	98,24	619.473	93,04

Izvor: Plinacro, d. o. o., Godišnje izvješće 2014.: 58,
<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno
 16. kolovoza 2015.

Iz tablice 3 vidljivo je da u strukturi ukupnih prihoda prihodi od osnovne djelatnosti čine 90,21 %, a učešće financijskih prihoda iznosi 9,79 %. Unatoč tome što su ostali poslovni prihodi neuobičajeno visoki i iznose 12,41 mil. kuna (indeks 636,91 u odnosu na Plan), a financijski prihodi bilježe indeks od 136,44 i iznose 56,42 mil. kuna – i prihodi od prodaje usluga transporta plina i ukupni prihodi manji su od planiranih u 2014. godini. Ostvareni prihod od transporta plina za 2014. godinu iznosi 504,8 mil. kuna što je za cca 38,5 mil. kuna, odnosno cca 7,1 % manje od planiranih 543,3 mil. kuna.

U Godišnjem izvješću se navodi da je do odstupanja došlo iz nekoliko razloga:

1. metodologije planiranja prihoda od transporta plina
2. klimatskih uvjeta
3. promjena u regulatornom okviru.

U 2014. godini poduzeće Plinacro d.o.o. ostvarilo je ukupne rashoda poslovanja u iznosu od 444,55 mil. kuna i to:

- rashode osnovne djelatnosti 357,99 mil. kuna
- financijske rashod 86,56 mil. kuna (Plinacro d. o. o., Godišnje izvješće za 2014.)

Poduzeće je ostvarilo manje rashode od planiranih, tj. 97,06 % od planiranih. U strukturi ukupnih rashoda 80,52 % ili 357,99 mil. kuna odnosi se na rashode osnovne djelatnosti. Preostalih 19,48 % ili 86,56 mil. kuna čine financijski rashodi (kamate – dugoročni krediti i negativne tečajne razlike).

Tablica 4. Račun dobiti i gubitka u poduzeća Plinacro d. o. o. za 2014. godinu

Opis	Plan 2014	Ostvarenje 2014	Indeks 3/2	Ostvarenje 2013	Indeks 3/5
1	2	3	4	5	6
	u 000 kn	u 000 kn		u 000 kn	
I. PRIHODI IZ OSNOVNE DJELATNOSTI (I. DO III.)	545.336	519.938	95,34	562.174	92,49
1. Prihodi od prodaje	543.389	507.532	93,40	542.889	93,49
2. Prihodi na temelju upotrebe vl. proizvoda, roba i usluga	0	0		0	
3. Ostali poslovni prihodi	1.948	12.407	636,98	19.285	64,33
II. RASHODI IZ OSNOVNE DJELATNOSTI (I. DO VII.)	368.774	357.991	97,08	349.347	102,47
1. Smanjenje vrijed. zaliha nedovršene proizvodnje i got. proizvoda	0	0		0	
2. Povećanje vrijed. zaliha nedovršene proizvodnje i got. proizvoda	0	0		0	
3. Materijalni troškovi	102.945	97.457	94,67	85.152	114,45
a.) Troškovi sirovina i materijala	19.837	16.061	80,96	19.382	82,87
b.) Troškovi prodane robe	0	553		4	
c.) Ostali vanjski troškovi	83.108	80.843	97,27	65.766	122,93
4. Troškovi osoblja	60.277	57.321	95,10	57.065	100,45
a.) Neto plaće i nadnice	32.718	31.394	95,95	31.405	99,96
b.) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	19.606	17.700	90,28	18.155	97,49
c.) Doprinosi na plaće	7.953	8.227	103,44	7.505	109,62
5. Amortizacija	182.374	182.227	99,92	179.902	101,29
6. Ostali troškovi	16.587	16.870	101,71	14.565	115,83
7. Vrijednosno usklađivanje	0	1.976		9.459	20,89
8. Rezerviranja	0	2.125		2.471	86,00
9. Ostali poslovni rashodi	6.590	14	0,21	732	1,91
III. FINANCIJSKI PRIHODI	41.354	56.424	136,44	57.299	98,47
IV. FINANCIJSKI RASHODI	89.229	86.560	97,01	117.330	73,77
V. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	0	0		0	
VI. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	0	0		0	
VII. UKUPNI PRIHODI (I+III)	586.690	576.362	98,24	619.473	93,04
VIII. UKUPNI RASHODI (II+IV)	458.002	444.551	97,06	466.676	95,27
IX. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (VII-VIII)	128.688	131.812	102,43	152.797	88,15
X. POREZ NA DOBIT	19.271	18.002	95,00	9.743	190,20
XI. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	109.417	113.810	103,74	143.054	81,20

Izvor: Plinacro d. o. o., Godišnje izvješće za 2014.: 72,

<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno

16. kolovoza 2015.

5.3.3. Bilanca

Tablica 5. Bilanca poduzeća Plinacro d. o. o. u razdoblju 1. 1. 2014. – 31. 12. 2014.

POZICIJA	Stanje na dan 1. 1. 2014.	Stanje na dan 31. 12. 2014.	Povećanje Smanjenje	Indeks 3/2
1	2	3	4	5
	u 000 kn	u 000 kn	u 000 kn	
A. POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPL. KAPITAL	0	0	0	
B. DUGOTRAJNA IMOVINA (I. DO IV.)	3.991.282	3.862.445	-128.837	96,77
I. Nematerijalna imovina	105.051	59.150	-45.901	56,31
II. Materijalna imovina	3.348.390	3.264.510	-83.880	97,49
III. Financijska imovina	536.828	536.828	0	100,00
IV. Potraživanja	2	640	638	32.000,00
V. Odgođena porezna imovina	1.012	1.317	305	130,14
C. KRATKOTRAJNA IMOVINA (I. DO IV.)	595.709	515.657	-80.052	86,56
I. Zalihe	21.212	16.693	-4.519	78,70
II. Potraživanja	54.126	70.081	15.955	129,48
a) Potraživanja od povezanih poduzetnika	92	91	-1	98,91
b) Potraživanja od kupaca	49.062	58.634	9.572	119,51
c) Potraživanja od zaposlenih	1	3	2	300,00
d) Ostala potraživanja od države i dr. institucija	2.949	6.412	3.463	217,43
e) Ostala kratkotrajna potraživanja	2.022	4.941	2.919	244,36
III. Financijska imovina	11.080	9.695	-1.385	87,50
IV. Novac	509.292	419.186	-90.106	82,31
D. PLAĆENI TROŠKOVI BUD. RAZD. I NED. NAPL. PRIH.	2.867	2.354	-513	82,11
E. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA				
F. AKTIVA UKUPNO (A + B + C + D + E)	4.589.859	4.380.456	-209.403	95,44
G. IZVANBILANČNI ZAPISI	604.301	545.171	-59.130	90,22
A.I. KAPITAL I REZERVE	2.401.424	2.443.707	42.283	101,76
I. Upisani kapital	841.002	912.022	0	108,44
II. Kapitalne rezerve		1	0	
III. Revalorizacija rezerve	0	0	0	
IV. Rezerve	1.417.367	1.417.874	507	100,04
V. Zadržana dobit ili prenes. gubitak	0	0	0	
VI. Dobit ili gubitak tekuće godine	143.054	113.810	-29.244	79,56
B.I. DUGOROČNA REZ. ZA RIZIKE I TROŠKOVE	3.906	4.443	537	113,75
C.I. DUGOROČNE OBVEZE (I. DO III.)	1.871.435	1.736.978	-134.457	92,82
I. Obveze po dugoročnim kreditima	1.871.387	1.736.930	-134.457	92,82
II. Obveze po osn. zajma	0	0	0	0,00
III. Ostale dugoročne obveze	49	49	0	100,00
D.I. KRATKOROČNE OBVEZE (I. DO III.)	306.531	188.192	-118.339	61,39
I. Obveze prema dobavljačima	41.339	27.290	-14.049	66,02
II. Obveze prema povezanim društvima	8	154	146	1.925,00
III. Obveze po kreditima i vrijednosnim papirima	246.786	140.295	-106.491	56,85
IV. Obveze prema zaposlenicima	2.828	3.065	237	108,38
V. Obveze za poreza, doprinose i sl.	14.666	14.142	-524	96,43
VI. Obveze za predujmove	156	156	0	100,00
VII. Ostale kratkoročne obveze	748	3.089	2.341	412,97
E.I. ODGOĐENO PLAĆ. TROŠK. I PRIH. BUD. RAZD.	6.563	7.136	573	108,73
F.I. PASIVA UKUPNO (A.I. + B.I. + C.I. + D.I.)	4.589.859	4.380.456	-209.403	95,44
G.I IZVANBILANČNI ZAPISI	604.301	545.171	-59.130	90,22

Izvor: Plinacro d. o. o., Godišnje izvješće za 2014.: 74,
<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno
16. kolovoza 2015.

Ukupna imovina Plinacra na dan 31. 12. 2014. godine iznosi 4,38 mlrd. kuna. Vrijednost dugotrajne imovine Društva na dan 31. 12. 2014. godine iznosi 3,86 mlrd. kuna ili 88,17 %, dok kratkotrajna imovina iznosi 515,66 mil. kuna ili 11,77 % u odnosu na vrijednost ukupne imovine Društva. Strukturu ukupne kratkotrajne imovine u iznosu od 515,66 mil. kuna čine sljedeće pozicije (Plinacro d. o. o., Godišnje izvješće za 2014.):

- sredstva na žiro-računima i depoziti u bankama u iznosu od 419,19 mil. kuna ili 81,29%
- financijska imovina u iznosu od 9,69 mil. kuna ili 1,88%
- zalihe u iznosu od 16,69 mil. kuna ili 3,24%
- potraživanja (potraživanja od kupaca, zaposlenih i ostala potraživanja od države i dr. institucija) u iznosu od 70,08 mil. kuna ili 13,59%.

Financijska imovina odnosi se na deponirana sredstva u bankama na temelju sudske odluke o izvlaštenjima u cilju rješavanja imovinskopravnih odnosa. Kapital i pričuve na dan 31. 12. 2014. godine iznose 2,44 mlrd. kuna. Dugoročne obveze iznose 1,74 mlrd. kuna, a kratkoročne obveze 188,19 mil. kuna.

5.3.4. Financijski pokazatelji

Svrha financijskih pokazatelja je dobivanje informacija o uspješnosti i sigurnosti poslovanja poduzeća. Tablica 6 prikazuje najvažnije prezentirane financijske pokazatelje poslovanja, a čije su vrijednosti pojašnjene i analizirane u Godišnjem poslovnom izvješću poduzeća Plinacro d. o. o. za 2014. kako je prikazano u nastavku rada.

Tablica 6. Financijski pokazatelji poduzeća Plinacro d. o. o. u razdoblju 2009. – 2014.

OPIS	Stanje na dan 31. 12. 2009.	Stanje na dan 31. 12. 2010.	Stanje na dan 31. 12. 2011.	Stanje na dan 31. 12. 2012.	Stanje na dan 31. 12. 2013.	Stanje na dan 31. 12. 2014.
0	1	2	3	4	5	6
Koeficijent tekuće likvidnosti	2,46	1,36	1,68	2,29	1,94	2,74
Koeficijent ubrzane likvidnosti	2,28	1,33	1,63	2,20	1,87	2,65
Koeficijent zaduženosti	47,37%	53,79%	53,43%	50,63%	47,45%	43,95%
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	0,16	0,14	0,13	0,14	0,13	0,13
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,40	1,33	1,12	1,15	1,33	1,30
ROA	3,70%	2,85%	1,33%	1,62%	3,12%	2,60%
ROE	7,07%	6,20%	2,87%	3,30%	5,96%	4,66%

Izvor: Plinacro, d. o. o., Godišnje izvješće 2014.: 76,
<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno 16. kolovoza 2015.

Pokazatelji likvidnosti (koeficijent tekuće likvidnosti, ubrzane i financijske likvidnosti) pokazuju stupanj sposobnosti poduzeća da podmiri svoje dospjele obveze. Koeficijent ubrzane likvidnosti ne bi smio biti manji od 1, a koeficijent tekuće likvidnosti manji od 2. Analizirajući ostvarene koeficijente na dan 31. 12. 2014. (KUL 2,65 i KTL 2,74) vidljivo je povećanje likvidnosti u odnosu na 31. prosinca 2013. godine (KUL 1,87 i KTL 1,94), za što je navedeno da je rezultat smanjenja kratkoročnih obveza. Na temelju navedenih koeficijenata likvidnosti može se zaključiti da Plinacro posluje likvidno i u stanju je podmirivati svoje obveze (Plinacro, d. o. o., Godišnje izvješće 2014.).

Pokazatelji zaduženosti pokazuju koliki je udjel obveza u ukupnoj imovini. Poželjna je što niža vrijednost pokazatelja, jer ukazuje na nižu zaduženost poduzeća. U godišnjem izvješću se navodi da je pokazatelj zaduženosti na dan 31. prosinca 2014. godine u okvirima standarda te da je vidljiv lagani trend smanjenja zaduženosti, a da je to posljedica smanjenja

obveza po osnovi zajmova. Udio ukupnih obveza u ukupnoj imovini na dan 31. prosinca 2014. godine iznosi 43,95 % (dok je standard 50 %), što je također zadovoljavajuće.

Pokazatelj ekonomičnosti pokazuje koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Iz analize pokazatelja ekonomičnosti vidljivo je smanjenje ekonomičnosti ukupnog poslovanja u 2014. godini u odnosu na ostvarenje u 2013. godini (u 2013. godini prihodi za 33 % premašuju rashode, a u 2014. godini prihodi premašuju rashode za 30 %), odnosno 1 kuna rashoda generira 1,30 kuna prihoda.

Pokazatelji aktivnosti pokazuju učinkovitost upotrebe resursa poduzeća i upućuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Poželjno je da ti omjeri bude što veći (uspješnije korištenje imovine pridonosi povećanju prihoda).

Povrat na imovinu – ROA – pokazuje koliku dobit Plinacro ostvaruje po jedinici imovine. Poželjno je da ovaj pokazatelj bude što veći. Na dan 31. prosinca 2014. godine stopa povrata na ukupnu imovinu bila je 2,60 % (tj. 1 kn imovine ostvarila je 3 lipe dobiti).

Povrat na kapital – ROE – pokazuje koliku dobit Plinacro ostvaruje po jedinici kapitala. Poželjno je da ovaj pokazatelj bude što veći. Na dan 31. prosinca 2014. godine stopa povrata na kapital bila je 4,66 % (tj. s jednom kunom kapitala ostvareno je 5 lipa dobiti).

Koeficijent obrtaja ukupne imovine (ukupni prihod/ukupna imovina) pokazuje koliki prihod ostvaruje svaka jedinica imovine. U 2014. godini svaka kuna imovine rezultirala je s 13 lipa prihoda. Može se zaključiti da ovaj koeficijent ima približno iste vrijednosti kroz period od osam godina.

5.3.5. Novčani tok

Izvjestaj o novčanom toku je vrlo važan dio financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća. Ovaj izvještaj daje pravu sliku o stanju poduzeća, te pokazuje kako poduzeće upravlja novcem. Račun dobiti i gubitka može prikazivati da poduzeće posluje s dobitkom, međutim kroz izvještaj o novčanom toku vidimo koliko uredno poduzeće podmiruje svoje obveze i posluje li uspješno ili neuspješno.

Novčani tok za izvještajno razdoblje poduzeća Plinacro d. o. o. 2014. godine iskazuje sljedeću strukturu ostvarenog neto novca (tablica 7):

Tablica 7. Novčani tok za poduzeće Plinacro d. o. o. u 2014.

Struktura	u 000 kn
1	Ostvareno 2014.
2	
Poslovne aktivnosti	284.979
Investicijske aktivnosti	-12.321
Financijske aktivnosti	-362.763
Neto-smanjenje novca	-90.105

Izvor: Plinacro, d. o. o., Godišnje izvješće 2014.: 76,
<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno
16. kolovoza 2015.

U navedenoj strukturi neto novca vidljivo je da je Plinacro u izvještajnom razdoblju ostvario smanjenje novca i novčanih ekvivalenata za 90,1 mil. kuna.

Poslovne aktivnosti – novčani primici iz poslovnih aktivnosti ostvareni su u iznosu od 636,45 mil. kuna, a izdaci u iznosu od 351,47 mil. kuna, što rezultira povećanjem od 284,98 mil. kuna neto novca od poslovnih aktivnosti.

Investicijske aktivnosti – ukupni novčani izdaci iz investicijskih aktivnosti za navedeno razdoblje iznose 54,36 mil. kuna, a odnose se na plaćanje računa po osnovi investicijskih ulaganja (nabava dugotrajne imovine). U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, novčani izdaci iz investicijskih aktivnosti smanjili su se za 57,32 mil. kuna, odnosno 51,33%, a razlog je smanjenje ulagačkih aktivnosti.

Financijske aktivnosti – novčani primici od financijskih aktivnosti ostvareni su u iznosu od 1,65 mlrd. kuna. Izdaci od financijskih aktivnosti iznose 2,01 mlrd. kuna, a odnose se na aktivnosti plasmana slobodnih novčanih sredstava, troškove financiranja te na otplatu glavnice dugoročnih kredita. Iz navedenih financijskih aktivnosti nastalo je smanjenje neto novca u iznosu od 362,76 mil. kuna. (Plinacro, Godišnje izvješće za 2014.: 80)

Tablica 8. Izvješće o novčanom toku u poduzeću Plinacro d. o. o. za 2014. godinu

Naziv pozicije	(u 000 kn)	
	Ostvareno 2013.	Ostvareno 2014.
1	2	3
NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
1. Novčani primici od kupaca	712.124	632.990
2. Novčani primici od tantijema, naknada, provizija i sl.	0	0
3. Novčani primici od osiguranja za naknadu šteta	525	1.348
4. Novčani primici s osnovne povrata poreza	0	0
5. Ostali novčani primici	21.132	2.111
I. Ukupno novčani primici od poslovnih aktivnosti	733.782	636.449
1. Novčani izdaci dobavljačima	128.188	138.113
2. Novčani izdaci za zaposlene	60.477	60.415
3. Novčani izdaci za osiguranje za naknade šteta	1.772	2.344
4. Novčani izdaci za kamate	26	70
5. Novčani izdaci za poreze	115.095	124.088
6. Ostali novčani izdaci	2.623	26.440
II. Ukupno novčani izdaci od poslovnih aktivnosti	308.182	351.470
A1) NETO POVEĆANJE NOVČANOG TOKA OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	425.600	284.979
A2) NETO SMANJENJE NOVČANOG TOKA OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	0	0
NOVČANI TOK OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI		
1. Novčani primici od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	319	0
2. Novčani primici od prodaje vlasničkih i dužničkih instrumenata	0	0
3. Novčani primici od kamata	0	0
4. Novčani primici od dividendi	38.743	42.035
5. Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti	0	0
III. Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti	39.062	42.035
1. Novčani izdaci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	111.681	54.356
2. Novčani izdaci za stjecanje vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata	0	0
3. Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	0	0
IV. Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	111.681	54.356
B1) NETO POVEĆANJE NOVČANOG TOKA OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	0	0
B2) NETO SMANJENJE NOVČANOG TOKA OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	72.619	12.321
NOVČANI TOK OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI		
1. Novčani primici od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata	0	0
2. Novčani primici od glavnice kredita, zadužnica, pozajmica i drugih posudbi	0	0
3. Ostali primici od financijskih aktivnosti	1.612.602	1.652.687
V. Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti	1.612.602	1.652.687
1. Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita i obveznica	151.672	246.228
2. Novčani izdaci za isplatu dividendi	0	71.527
3. Novčani izdaci za financijski najam	85.700	80.029
4. Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica	0	0
5. Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti	1.607.474	1.617.666
VI. Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti	1.844.846	2.015.450
C1) NETO POVEĆANJE NOVČANOG TOKA OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	0	0
C2) NETO SMANJENJE NOVČANOG TOKA OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	232.244	362.763
Ukupno povećanje novčanog toka	120.737	0
Ukupno smanjenje novčanog toka	0	90.105
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	388.554	509.292
Povećanje novca i novčanih ekvivalenata	120.737	0
Smanjenje novca i novčanih ekvivalenata	0	90.105
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	509.291	419.186

Izvor: Plinacro, d. o. o., Godišnje izvješće 2014.: 76,

<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno

16. kolovoza 2015.

5.3.6. Naplata potraživanja

U godišnjem izvješću Plinacro d. o. o. za 2014. navodi se da su potraživanja u 2014. u odnosu na stanje ukupnih dospjelih, a nenaplaćenih potraživanja na dan 31. 12. 2013. godine (31,06 mil. kuna) smanjena za 10,78 mil. kuna i na dan 31. 12. 2014. godine iznose 20,25 mil. kuna. Budući da na naplatu potraživanja koja su predmet predstečajne nagodbe, stečajnog ili sudskog postupka Plinacro ne može utjecati, predmet operativnih postupaka tekućih potraživanja su potraživanja na osnovi transporta plina u 2014. godini koja na dan 31. 12. 2014. godine iznose 0,4 mil. kuna. Plinacrov problem naplate potraživanja uvijek je vezan uz iste kupce, što je prikazano u tablici u nastavku.

Tablica 9. Problemi s naplatom potraživanja

Kupac					u kunama
	1-30 dana	31-50 dana	51-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno dospjelo
PLIN VTC D.O.O. Virovitica	144.081,36				144.081,36
BROD-PLIN D.O.O. Slavonski Brod	70.937,05				70.937,05
ENERGO D.O.O. Rijeka	40.350,13				40.350,13
DARKOM D.O.O. Daruvar	26.705,20				26.705,20
KOMUNALNO PITOMAČA D.O.O.	11.634,57	24.584,67			36.219,24

Izvor: Plinacro, d. o. o., Godišnje izvješće 2014.: 64,
<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno
16. kolovoza 2015.

Tijekom 2014. godine povremeno je bilo problema s naplatom potraživanja od sljedećih korisnika transportnog sustava: Gradska plinara Krapina d. o. o., Komunalno d. o. o. Pitomača, Komunalac d. o. o., Garešnica, Krapina, Ivaplin d.o.o., Ivanić Grad, Plin VTC d.o.o Virovitica, Papuk d. o. o. Orahovica, Kamen Sirač d. d., Sirač, Komus d. o. o. u stečaju, Donja Stubica i Moslavina-plin d. o. o., Kutina. S korisnikom Komunalac d. o. o., Garešnica potpisan je sporazum o plaćanju duga po kojem su dostavili i sredstva osiguranja plaćanja. Komunalac d. o. o. Garešnica se pridržavao dogovorene dinamike plaćanja prema potpisanom sporazumu. Ostali najveći korisnici transportnog sustava svoja dugovanja uredno su podmirivali tijekom cijele 2014. godine (Plinacro d. o. o., Godišnje izvješće za 2014.: 64–65).

6. ZAKLJUČAK

Cilj rada je pokazati u teorijskom i praktičnom smislu ulogu i značaj računovodstvenih informacija u poslovnom odlučivanju u poduzeću. Da bi menadžeri na najvišoj razini mogli donositi odluke trebaju imati informacije koje im služe kao pokazatelj ispravnosti prethodnih poslovnih odluka i vodič za planiranje poslovanja i donošenje pravovremenih učinkovitih poslovnih odluka u budućnosti. Za ostvarenje svega navedenog neophodno je da raspolažu kvalitetnim i ažurnim računovodstvenim informacijama te da imaju sposobnost njihova selektiranja i kombiniranja s ciljem planiranja poslovanja i ostvarivanja poslovnih ciljeva.

Računovodstvene informacije su proizvod koji se dobiva iz određenih podataka, koje računovođe obrađuju i prezentiraju u obliku financijskih izvještaja i raznih izvješća. Financijski izvještaji i izvješća su zapravo sažeti pregled poslovanja poduzeća tokom određenih razdoblja. Podaci koji se u njima koriste odnose na prošle događaje i kao takvi vjerno prikazuju rezultate poslovanja poduzeća, a koji mogu uvelike biti posljedica korištenja ili nekorištenja računovodstvenih informacija u poslovnom odlučivanju u prošlosti.

Da bi se računovodstvene informacije u potpunosti iskoristile za povećanja uspješnosti poslovanja nužno je imati kvalificirane i sposobne menadžere koji to u budućem poslovanju znaju pravilno koristiti.

Iz financijskih pokazatelja poslovanja tvrtke Plinacro d. o. o. u 2014. godini vidljivo je da je trenutno u Hrvatskoj u padu proizvodnja i transport domaćeg plina. Isto tako se vidi da je potrošnja veća i da će se manjak u distribuciji i proizvodnji domaćeg plina morati nadomjestiti uvozom. Tvrtka Plinacro d. o. o. je tokom zadnjih nekoliko godina smanjenje prihoda od transportiranog plina pokušavala balansirati racionalizacijom troškova. Koncentrirala se na izgradnju plinovoda te transport inozemnog plina. U plinovod je uloženo značajnih 600 mil. kuna od čega je dio financiran iz Europske investicijske banke. Osnovni cilj je kroz nekoliko godina imati moderan plinovod kroz koji će se distribuirati domaći i inozemni plin do što više domaćinstava i tvrtki. Ulaganjem u kompresorske stanice i rekonstrukcijom plinovoda osiguran je uvoz inozemnog plina, ali su i povećani investicijski troškovi kroz tekuće razdoblje.

Da bi poduzeće Plinacro d. o. o. moglo nastaviti poslovati i ostvarivati dobit jako je važno da Vlada Republike Hrvatske koja je i vlasnik poduzeća prepozna situaciju i reinvestira dobit, a ne da se sredstva uplati u proračun.

Na temelju informacija dostupnih na mrežnim stranicama poduzeća Plinacro d. o. o. i godišnjeg izvješća ovog poduzeća, od kojih su najznačajnije prikazane u završnom radu, može se zaključiti da navedeno poduzeće u poslovnom odlučivanju i prezentaciji svog poslovanja koristi sljedeće računovodstvene izvore i informacije:

- sastavlja i javno objavljuje financijske izvještaje i godišnje izvješće i nad istima je obavljen postupak revizije od strane ovlaštenog revizora
- u bilješkama uz financijske izvještaje navode se informacije koje omogućavaju točno tumačenje pojedinih stavki financijskih izvještaja
- prezentira i analizira prihode i rashode, njihovu dinamiku i strukturu
- prezentira i analizira troškove, tj. njihovu strukturu i dinamiku s ciljem informiranja i predviđanja budućih troškova i povećanja prihoda (uspješnosti poslovanja)
- iskazuje i analizira ostvareni poslovni rezultat (dobit/gubitak) i njegova povećanja ili smanjenja u odnosu na prethodnu godinu, s obrazloženjima
- analizira strukturu i povećanja i smanjenja obveza
- analizira porezne obveze
- izračunava i javno objavljuje i analizira sve značajnije financijske pokazatelje, što je važno u vrijeme nelikvidnosti u gospodarstvu
- analizira neto novčane tokove.
- Plinacro d. o. o. koristi računovodstvene informacije i pri: ocjeni kvalitete proizvoda, planiranju operativnih zaliha, analiziranju i procjeni troškova tekućeg održavanja i organizaciji ostalih resursa, osiguravanju informatičke podrške i analizi zadovoljstva kupaca, planiranju strateških ciljeva i razvoja, ulaganju u dugotrajnu imovinu, uz obrazloženja i plan troškova investiranja po grupama projekata, analizi naplate potraživanja, analizi i procjenama troškova osoblja.

Većina računovodstvenih podataka prikazana je u usporedbi s prethodnom godinom, a dosta pokazatelja prikazano je i u periodu od osam godina, što je pohvalno i dobar temelj za detaljnu analizu i donošenje točnog zaključka o uspješnosti ili neuspješnosti poslovanja, i što omogućava uočavanje uzroka istih te donošenje pravilnih poslovnih odluka u budućnosti.

Student

Jurica Brala

LITERATURA

1) KNJIGE

1. Greuning, van Hennie. 2005. *Međunarodni standardi financijskog izvješćivanja*. Mate d. o. o. Zagreb
2. Tadijančević i dr. 1994. *Računovodstvo, revizija i poslovne financije u funkciji poslovne politike poduzeća*. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika Hrvatske. Zagreb
3. Sikavica, i dr. 2014. *Poslovno odlučivanje*. Školska knjiga. Zagreb
4. Žager i dr. 2008. *Analiza financijskih izvještaja*. Masmedia. Zagreb

2) ČASOPISI

5. Bakran, Domagoj; Gulin, Danimir; Miličić, Ivica. 2015. Podsjetnik na sastavljanje financijskih izvještaja za 2014. godinu, *Računovodstvo i financije (Rif)* 12/2014, 12–20
6. Bakran, Domagoj; Čevizović, Ivan; Miličić, Ivica. 2015. Sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja za 2014. godinu, *Računovodstvo i financije (Rif)* 1/2015, 13–17
7. Čevizović, Ivan. 2015. Godišnje izvješće, *Računovodstvo i financije (Rif)* 3/2015, 8–10
8. Čevizović, Ivan; Remenarić, Branka. *Izvještaj o promjenama kapitala tijekom razdoblja*, *Računovodstvo i financije (Rif)* 1/2015., 26–27

3) MREŽNA VRELA

9. Plinacro d. o. o, financijski izvještaji, Godišnje izvješće 2014, Godišnje poslovno izvješće uprave za 2014.,
<http://www.plinacro.hr/UserDocsImages/dokumenti/PLINACRO%20GI%202014.pdf>, pristupljeno 16. kolovoza 2015.
10. Plinacro d. o. o., struktura tvrtke, <http://www.plinacro.hr/default.aspx?id=16>, pristupljeno 16. kolovoza 2015.

POPIS KRATICA

HERA – Hrvatska regulatorna energetska agencija

EU – Europska Unija

RH – Republika Hrvatska

HSFI – Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

MSFI – Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

KUL – koeficijent ubrzane likvidnosti

KTL – koeficijent tekuće likvidnosti

mil. – milijon

mlrd. – milijarde

d. o. o. – dioničko društvo

POPIS TABLICA

1. Tablica 1. Deset ključnih pitanja odlučivanja .....str. 23
2. Tablica 2. Prikaz količina transportiranog plina u periodu od 2007. – 2014. ....str. 29
3. Tablica 3. Izvori prihoda i ostvareni prihodi u odnosu na planirano u 2013. i 2014. u Plinacro d. o. o. ....str. 32
4. Tablica 4. Račun dobiti i gubitka u poduzeću Plinacro d. o. o. za 2014. godinu....str. 33
5. Tablica 5. Bilanca poduzeća Plinacro d. o. o. .... str. 34
6. Tablica 6. Financijski pokazatelji poduzeća Plinacro d. o. o. u razdoblju od 2009.– 2014. ....str. 36
7. Tablica 7. Novčani tok za poduzeće Plinacro d. o. o. u 2014. ....str. 38
8. Tablica 8. Izvješće o novčanom toku u poduzeću Plinacro d. o. o. za 2014. ....str. 40
9. Tablica 9. Problemi s naplatom potraživanja.....str. 41

POPIS SHEMA

1. Shema 1. Organizacijska shema poduzeća Plinacro d. o. o..... str. 28